

Kullervon
tarina muuttui
sarjakuvaksi

S

N:o 1-2 2013

Hinta 7 €

Karjalain Seimo

Aleksanteri
Samulinen kertoo
Kiimasjärvestä

Kannen kuva: Vladimir Lukkosen kuvitus sarjakuvateoksesta Kullervo.

TÄSSÄ NUMEROSSA

.....	<i>Aleksanteri Samulinen: Kiimasjärven kylät ja niiden asukkaat, osa 1</i>	4
.....	<i>Aila-Liisa Laurila: Salme Syri julkaisi romaanin Missä koti muamoseni?</i>	12
.....	<i>Aila-Liisa Laurila: Kalevalan Kullervo-hahmosta ilmestyi sarjakuvateos</i>	14
.....	<i>Aila-Liisa Laurila: ELDIA-tutkimuksen tulokset esillä seminaarissa</i>	16
.....	<i>Marjukka Patrakka: Miikul Pahomov julkaisi lyydiläisen perinnekirjan</i>	17
.....	<i>Heidi Hahtola: Veera Latva-Hirvelä täyttää 90 vuotta Kurikassa</i>	18
.....	<i>Eeva-Kaisa Linna: Kuusamolainen Eeva Muhonen tuonilmaisiin</i>	19
.....	<i>Aila-Liisa Laurila: Paikkarin torpan tukiyhdistys aloitti toimintansa</i>	21
.....	<i>Terttu Louhikoski-Alasuutari: Afanasjevit perustavat sukuyhdistyksen</i>	22
.....	<i>Eeva-Kaisa Linna ja Markku Pottonen: Laukunkantajat Petroskoissa</i>	31

Karjalan Heimo

Karjalan Sivistysseura ry:n jäsenlehti ja äänenkannattaja

- Kieltä ja kulttuuria vuodesta 1906 -

Seura perustettiin 1906 nimellä Wienan Karjalaisten Liitto. Vuonna 1917 seuran nimeksi tuli Karjalan Sivistysseura ry.

Seuran tarkoituksena on itä- ja rajakarjalaisen kielen ja kulttuurin vaaliminen sekä sivistystyön tekeminen. Seura pyrkii ylläpitämään karjalaista perinnettä ja heimohenkeä sekä lujittamaan karjalaista itsetuntoa.

Karjalan Sivistysseura ry:n jäseneksi pääsee jokainen hyvämaineinen kansalainen. Jäsenmaksuun sisältyy Karjalan Heimo -lehti. Tervetuloa jäseneksi, lehden tilaajaksi ja lukijaksi sekä karjalais-kalevalaisen kulttuurin harrastajaksi.

Lisätietoja seuran toiminnasta www.karjalansivistysseura.fi

Karjalan Heimo -lehden ilmestyminen vuonna 2013

Aineistot toimitukseen	Lehti lukijoille
6.4.	2.5.
1.6.	25.6.
3.8.	27.8.
28.9.	22.10.
9.11.	3.12.

Mediakortti on nähtävillä kokonaisuudessaan osoitteessa www.karjalanheimo.fi

Karjalan Heimo

Vuonna 1906 ilmestyi lehden ensimmäinen näyttenumero nimellä Karjalaisten Pakinoita

Toimitus

Päätoimittaja: Aila-Liisa Laurila
Puhelin: 0400 755 907 tai 040 514 3351
Sähköposti:
paatoimittaja@karjalanheimo.fi
Kirjeposti:
Lapinkaari 20 B 23, 33180 Tampere
Internet: www.karjalanheimo.fi

Ulkoasu

Taitto: Peter Bange
Sähköposti: pbange@welho.com

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa, kaksosnumeroina. 94. vuosikerta.

Ilmoitushinnat (2013)

Takakansi 490 €, sisäkannet II ja III 450 €, 1/1-s. 430 €, 1/2-s. 300 €, 1/3-s. 235 €, 1/4-s. 185 €, 1/6-s. 140 €, 1/8-s. 115 €

Mediakortti (pdf)

www.karjalanheimo.fi

Ilmoitusaineiston toimitusosoite

paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Lehden tilaaminen ja osoitteenmuutokset

Karjalan Sivistysseura ry
Osoite: Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki
Puhelin: (09) 171 414
Telefax: (09) 278 4765
Sähköposti:
toimisto@karjalansivistysseura.fi
Internet: www.karjalansivistysseura.fi
Toimisto palvelee: ti ja to klo 10-15, heinäkuussa suljettuna.

Tilaushinta / jäsenmaksu (2013)

Lehden tilaushinta on 40 € / vuosi.
Yhdistyksen jäsenmaksu on 32 € ja lehti sisältyy jäsenetuna jäsenmaksuun.

Pankkiyhteys

Sampo Pankki
IBAN: FI92 8000 1500 0617 19
BIC/SWIFT: DABAFIHH

Julkaisija

Karjalan Sivistysseura ry
Toimitusneuvoston puheenjohtaja:
Senni Timonen.
www.karjalansivistysseura.fi

Painopaikka

Libris Oy

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

ISSN 0449-8828

Helsingissä 10. helmikuuta 2013

Paulaharju kulki Lönnrotin jälkiä

Kurikassa Etelä-Pohjanmaalla syntynyt Samuli Paulaharju tunnetaan suomalaisena kirjailijana ja kansanperinteen kerääjänä. Mielestäni tämän opettajakoulutuksen saaneen miehen nimi kannattaa näin Kalevalan päivän aikoihin nostaa esiin siinä missä Elias Lönnrotinkin nimi.

Paulaharju teki neljän vuosikymmenen aikana intohimoista keruu- ja tutkimustyötä Lönnrotin jalanjäljissä. Tuleville polville jäi kuvia, kirjallisuutta ja muuta aineistoa niin paljon, että jäämistöä on sanottu maailman laajimmaksi yhden miehen keräämäksi kansanperinnearkistoksi.

SKS:n tietojen mukaan Paulaharjun kokoelmiin kuuluu sanamuistiainpanoja noin 65 000 ja kansatieteellisiä kertomuksia noin 4 000 sivua sekä tuhansia piirroksia ja yli 8 000 valokuvaa. Hän kirjoitti 21 kirjaa ja yli 500 lehtiartikkelia.

Luettavakseni osui sopivasti viime vuosisadan alussa painettu teos Matka-kertomuksia Karjalan kankahilta. Alaotsikkona on Muistelmia matkalta Aunuksessa v. 1900 (SKS 1908).

Paulaharju kertoo aikoneensa kulkea yhtä kyytiä Kiimaanvaarasta Repolaan, mutta poikenneensa vanhan tutun, loitsija-akan Malanje Seppäsen taloon. Siellä syntyykin pitkät pakinat, ja juttua riittää niin, että lähtö jää aamuun.

Ensin emäntä lukee monet loitsut ja taitat. Sitten hän laulaa Anni-tytöstä eli Aino-neidosta ja vielä pitkän virren Päivölän pidoista, joihin Lemminkäinen kutsumattomana vieraana menee ja ryhtyy laulukilpailuun Saarelaisen kanssa ja voittaa hänet.

Tässä näyte Paulaharjun kokemasta ja hänen omin korvin kuulemastaan karjalaisesta paginasta da pajatuksesta:

”A, himottah silma kuulla pajuloi? kysyy Malanje lopuksi. No annas kuulua! Ja Malanje pajattaa:

Olonetskoi burlakkoi,
gorodenkoi kauhtanoi,
klinja bieloi,
kauhtan sieroi,
njevidali dai njeslihkali.

Kahdeksissakymmenissä on Malanje jo, silmäpuoli eukkorupelo, mutta muuten terve, puheliias ja hilpeäluontoinen. Toatto oli ollut mainio seppä ja suuri loitsija. 12-vuotisena oli toatto lähtenyt Suomesta Kiannalta Venähen maalle ja joutunut lopulta Kiimaanvaaraan asumaan. Yksin oli Malanje vanhemmistään jäänyt, yksin kauvan talossaan elellyt. Oli sitten ottanut kasvatti-pojan, joka nyt eukkonsa ja yhden lapsensa kanssa talossa eleli, taloa hoiteli.”

AILA-LIISA LAURILA
päätoimittaja

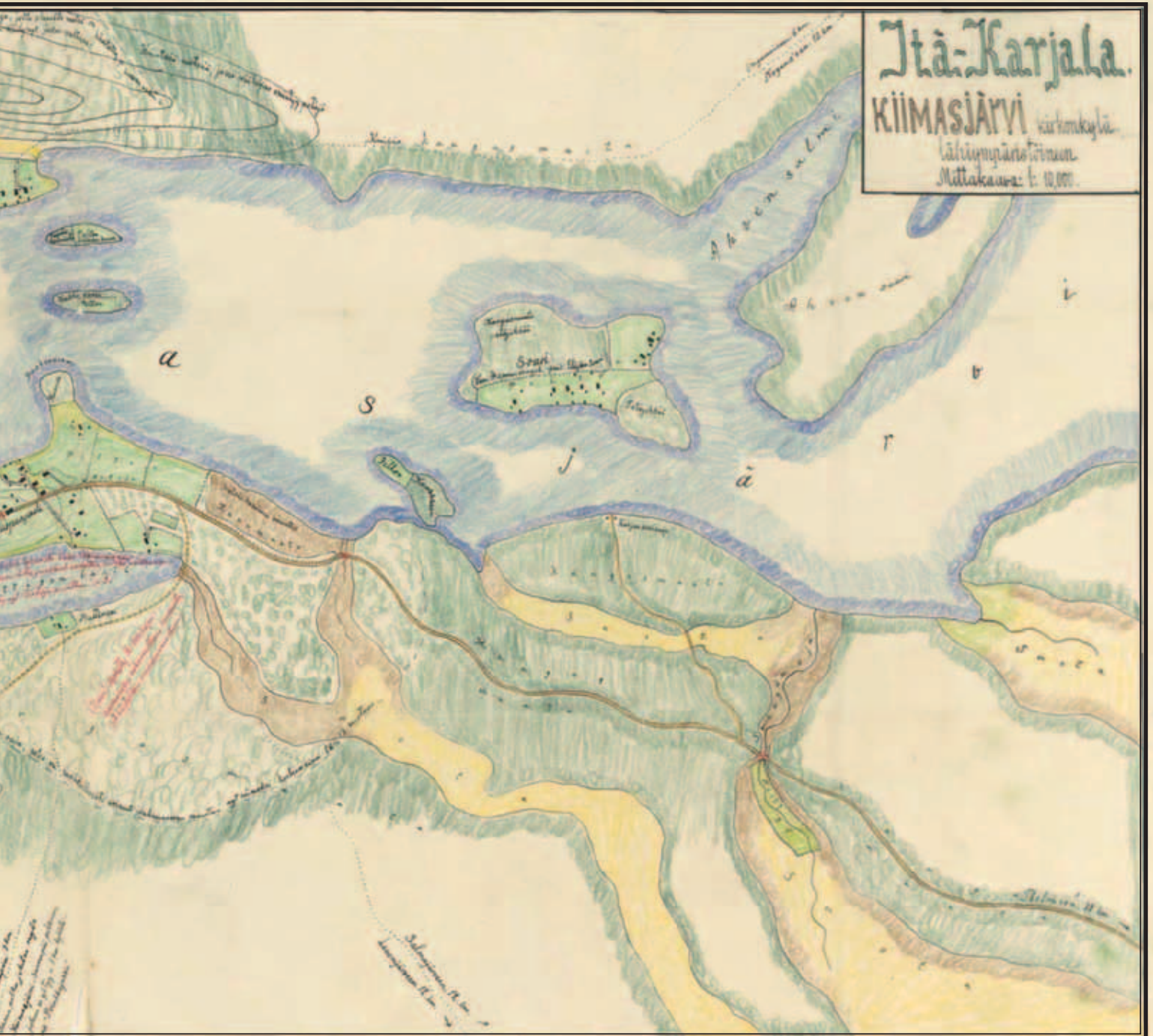
Aleksanteri Samulinen ke

Aleksanteri "Oljo" Samulinen syntyi 9.9.1887 pienessä Tšolmon kylässä. Rukajärvelle johtavaa tietä myöten Kiimasjärveltä Tšolmoon matkaa kertyi noin 30 kilometriä.

Aleksanteri jäi täysorvoksi kuusivuotiaana ja vietti lapsuutensa äidinäitinsä Ogahvien hoivissa Kiimasjärven Ontopanniemessä.

Täysi-ikäisenä hän palasi Tšolmoon ja avioitui lujatahtoisin

Kiimasjärven kirkonkylä muodostui seitsemästä kyläkunnasta, jotka olivat sijoittuneet kauniin Kiimasjärven ympärille.

rtto Kiimasjärven kylistä

Aleksandra Parppeisen kanssa.

Sanni oli kotoisin Suurestajärvestä, Repolan suunnalta.

Maaolmansodan puhjettua Oljo joutui Romanian rintamalle ja koulutettiin tiedustelutehtäviin, mutta vapautettiin heikon terveyden vuoksi.

Keisarinvallan kaaduttua Oljosta sukeutui palavasieluinen kansannostattaja ja Karjalan itsenäisyyden ajaja. Osallistuminen kansannousuun pakotti perheen pakenemaan Kuhmoon 1920.

Toiminta jatkui Suomen puolella, mm. osallistumisena Kar-

jalan ulkomaisen valtuuskunnan kokouksiin. Laaja kirjeenvaihto erityisesti Wasili Keynään kanssa jatkui kuolemaan saakka 10.7.1945.

Oljo avusti 1930-luvulla EK:ta ja teki myös yhteistyötä Pauli Marttinan kanssa Vienan Karjalaa koskevien tietojen hankkimisessa rajan takaa.

Muistelmat Kiimasjärvestä on kirjoitettu vuonna 1942, parikymmentä vuotta pakenemisen jälkeen, joten niitä on luettava riittäväällä kriittisyydellä.

MARTTI WECKROTH ►►

“ Kiimasjärven asukkaita pakeni joukoittain

••• Isoisäni teksti ei kaikin paikoin ole ”poliittisesti korrekta”, vaikka olen sitä hieman siivonnut, kirjoittaa Martti Weckroth. Hän tarjosi Karjalan Heimolle tekstiä, jonka on kirjoittanut hänen äidinisänsä Aleksanteri ”Oljo” Samulinen pienestä Tšolmon kylästä.

Tšolmo sijaitsee kolmisen kymmentä kilometriä Kiimasjärvestä kaakkoon, Vietnan Karjalassa. Paettuaan perheineen Kuhmoon vuonna 1920 Oljo aloitti laajan kirjeenvaihdon ja jatkoi sitä kuolemaansa saakka, vuoteen 1944 asti.

Näin Oljo kertoo:

Kiimasjärven kirkonkylä muodostui seitsemästä kyläkunnasta, jotka olivat sijoittuneet kauniin Kiimasjärven ympärille. Aikaisemmin oli vielä kahdeksankin kylänosa, mutta jo allekirjoittaneen muistin aikana se hävisi liittymällä toiseen kylänosaan.

Näistä osista Eläjien soari, tai Soari, sijaitsi noin kolme kilometriä itään keskuskylästä järven saarella. Vielä 1920-luvulla siihen kuului seitsemän taloa, joista kolme oli veljesten, ns. Soaren Vasilein poikien talot.

Vasileilla oli muistini aikaan viisi poikaa elossa. Vanhin heistä Selj’vana, ikänsä kaiken kulki Suomessa ”sumtšoa kantamassa” eli laukkukauppiaana, mutta eleli köyhänlaisesti. Erottuaan veljessarjasta omalle taloudelleen ja aloitettuaan

oman talon rakentamisen ei saanut sitä koskaan valmiiksi ennen suurta murroskautta, ensimmäistä maailmansotaa ja vallankumousta. Talon keskiosasta puutui tanhut ja saraja.

Selj’vana joutui 1922 Suomeen pakolaiseksi. Hän oleskeli Suomen Karjalassa, Elisenvaarassa, ja köyhänä pakolaisena kuoli siellä jättäen jälkeensä vaimon, pojan ja useampia tyttäriä. Selj’vana-paralle ei elämän onni hymillyt, vaikka Kiimasjärvellä hänellä oli valtiolta lunastettua perintömaata ja metsäosuutta yhteismaasta.

Seuraava Vasilein poika Miihkali muutti pääkylälle erottuaan veljesparvesta. Hän avioitui erään lesken valmiiseen talouteen ja eleli aherrellen maatilakullaan ja harrastaen sivuhomminaan hevospaoppoja.

Hänkin joutui Suomeen pakolaiseksi, eleli niin ikään Elisenvaaran seuduilla harjoittaen laukkukauppaa, mutta uskotuaan bolševikkien amnestiahoukutuksia palasi takaisin Karjalaan. Muutaman vuoden kuluttua hänet karkotettiin Venäjälle tuntemattomaan paikkaan, jossa hän oletettavasti tapasi kohtalonsa.

Kolmas Vasilein poika oli nimeltään Jaakko. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän joutui Venäjän–Japanin sotaan

Mantšuriaan, mutta palasi sieltä terveenä ja vahingoittumattomana kotiin. Erottuaan veljessarjasta hän perusti oman talouden ja rakensi pienen sievän kodin.

Saattuaan sen ahkeralla aherruksellaan täyteen kuntoon, eleli siinä perheineen ja oli toista kymmentä vuotta kyläkunnan vanhimpana, ”stoarostana”, toimien samalla postinkuljettajana Rukajärven–Kiimasjärven välillä. Hän oli hiljainen mutta kaikin puolin kunnollinen talonpoika.

Vuoden 1922 kansannousun aikaan hän oli jo ikämiehenä vartiopalvelussa kotikylässään, kun yllätyshyökkäyksessä joutui Antikaisen punaisen suksijoukon käsiin ja ammuttiin viiden toverinsa kanssa Saarenpäässä.

Jaakolta jäi perhe kotikylään. Hänen vaimo-raukkansa oli sokeutunut jonkin tuntemattoman silmätaudin takia jo nuorena ja joutui yksin tulemaan toimeen lastensa kanssa. Hänen lopullinen kohtalonsa on minulle tuntematon.

Vanhin hänen tuolloin kotona olevista lapsistaan, isänsä kaima Jaakko oli kaksitoistavuotias. Vanhin lapsista Eljas, joutui Suomeen pakolaiseksi. Hän oleskeli Elisenvaaran seudulla, missä hänen kauppiaana toimiva setänsä antoi luottoa ja auttoi hänet laukkukauppiaaksi.

Seuraava Vasilein poika Jyri kävi koulu minun aikani. Hänen koulumesteyksensä ei ollut kummoinen, mutta vartuttuaan hänestä kehittyi erinomaisen laukkukauppiaan. Suoritettuaan asevelvollisuutensa venäläisessä sotaväessä hän joutui maailmansotaan, josta selvisi vahingoittumattomana.

Ennen sotaa hän oli mennyt naimisiin ja rakensi sitten kotisaarelleen pienen sievän kodin. Kaupankäynti oli mennyt Jyrille veriin niin, että mihinkään muuhun ruumiilliseen työhön häntä ei olisi saanut kovalla pakollakaan.

Noin vuonna 1920 hänkin joutui pakolaiseksi Suomeen ja asettui myös Elisenvaaran seuduille kulkukauppiaaksi. Muutaman vuoden kuluttua hän oli niin varoissaan, että perusti paikallisen liikkeen. Hän piti yli 20 miestä palkollisinaan, ”kasakkoina”, jotka harjoittivat laukkukauppaa hänen antamallaan tavaroilla ja luotoilla.

Vuosien kuluessa Jyri rikastui. Kun kulkukaupan harjoittaminen niillä seuduin viranomaisten toimesta tyystin lopetettiin, hän perusti oikean sekavarakaupan Elisenvaaraan ja hieman etelämmäksi Karjalan kannakselle, Hii-

tolaan, haarakonttorin. Sitä hoiti hänen vanhin tyttärensä.

Kuinka Jyrin omaisuuden kävi talvisodan aikana, tarkemmin en tunne, mutta ainakin Elisenvaarassa olevat kiinteistönsä tuhoutuivat.

Vaselein viides nuorin poika Osippa oli hieman ”Jumalan obiidma”, kuten syntymäseudullani sanottiin. Hänellä oli toinen jalka epämuodostunut. Omaa kotia ei hänellä ollut, ja hän joutui vuonna 1922 saman kohtalon uhriksi kuin veljensä Jaakko: hänet ammuttiin.

Muista Soaren asukkaista ei liene eri-koista mainittavaa. Saaren koilliskulmassa asunut Maksima Prokopjeff kävi ikänsä Suomessa laukunkannossa, mutta kuoli köyhissä oloissa. Hänen vanhin poikansa Aleksii lopetteli kansakouluaan minun aloittaessani, lähti laukunkannon raskaille poluille ja häipyi suureen tuntemattomaan.

Seuuraava kylän osa oli Karpan puoli. Se sijaitsee järven etelärannalla sijaitsevan niemen tyvellä ja siinä oli vuonna 1920 kymmenen taloa. Tässä kylän osassa oli aikoinaan elellyt Karppa-niminen mies, jonka jälkeläiset tekivät Suomessa kulkukauppaa unohtamatta silti syntymäseutuaan. He rakensivat sekä hoitivat viljelyksiä ja niittymaita kotikylässään.

Suku olikin ollut niihin aikoihin varakas ja vauraasti paikkakunnalla elävä. Myöhemmät sukupolvet kuitenkin köyhtyivät, eikä niistä koskaan kohonnut huomattavampaa liikemiestä tai yhteiskunnallista toimihenkilöä.

Allekirjoittaneen muistin aikana kaksi suvun haaraa: Moisein Pekka ja Karppani Ofoņj’a ikänsä kaiken harjoittivat ”korobeinikan ammattia” eli vasukauppaa, mikä on jokseenkin samaa kuin laukunkanto. ”Veneähellä” ts. Sunguniemellä ja sikäläisessä venäläistyneessä ympäristössä se on kuten sananlaskun mukaan: maassa maan tavalla. Kantovehkeenä käytettiin päreistä valmistettua kannelista vasua, joka oli ulkoapäin vuorattu ompelemalla vahvalla säkkikankaalla.

Kantoviillelleet siihen oli asetettu samoin monin kerroin taitetusta säkkikankaasta. Lisäksi siinä oli riippulukko ja jonkinlaiset nahkasaranat kannessa, niin että sen saattoi lukita. Nämä olivat yleisiä kautta Venäjän aina Mustanmeren

rantamilta Pohjoisen jäämeren rannoille.

Pekka, Ofoņj’a ja hänen poikansa Timo ikänsä kaiken kulkivat kotikyläni Tšolmon kautta Sunkuun kauppamatkoillaan jalkapatikassa neljättä sataa kilometriä pitkän taipaleen syksyllä menen ja kevättälvella palaten kesäksi kotitöihin.

Ofoņjan pojalla Timolla oli poika Vaselei, Erkki Räikkösen kirjassa ”Karjalan metsäsissien parissa” Kiimasjärven maratoonariksi mainittu. Sukunsa lipunkantaja hän ei ollut. Moisein Pekalla oli sen sijaan kolme poikaa ja kaikista heistä oli tulossa hyvällä menolla kauppiaat, mutta murrosaika murskasi heidänkin elämänsä.

Vanhin näistä veljeksistä, kansakoulutoverini Vaselei Pekan poika Karpoff oli parempaa keskitasoa oleva oppilas, mutta saavutti kovalla ahkeruudella ja ponnistuksilla hyvän menestyksen. Hän perusti vähän ennen maailmansotaa Sorokkaan kauppaliikkeen ja menestyi siinä huomattavasti. Mutta ns. severnion jälkeen hänet vangittiin ja tuomittiin kuolemaan.

Viimeistä aikaansa hän eli rautatien härkävaunussa Petroskoin aseman lähellä lukuisten onnettomuustovereittensa kanssa ammuttavaksi menon vuoroaan odottaen. Mutta lankomiehensä tarmokkailla toimenpiteillä hän pelastui ja joutui ”Severo-lessiin” palvelukseen lähelle Sorokkaa, karkasi metsätyömaalta ja pakeni Suomeen.

Täällä hän sai luottoa tuttaviltaan ja

vähän aikaa harjoitettuaan kulkukauppaa Mikkelin puolessa ja koottuaan melkoisen pääoman lähti perheensä luo Sorokkaan luottaen bolshevikkien armahdukseen.

Sanoin hänelle suorilla sanoilla, mitä hän tekee ja mikä häntä odottaa, mutta kohtalo pani hänet kuuroksi ja sokeaksi kaikelle. Hyvästellessäni sanoin, että viimeisen hetken koittaessa hän muistaisi varoitukseni. Teollaan hän ei kyennyt mitään pelastamaan, mutta itsensä hän saattoi tuohon.

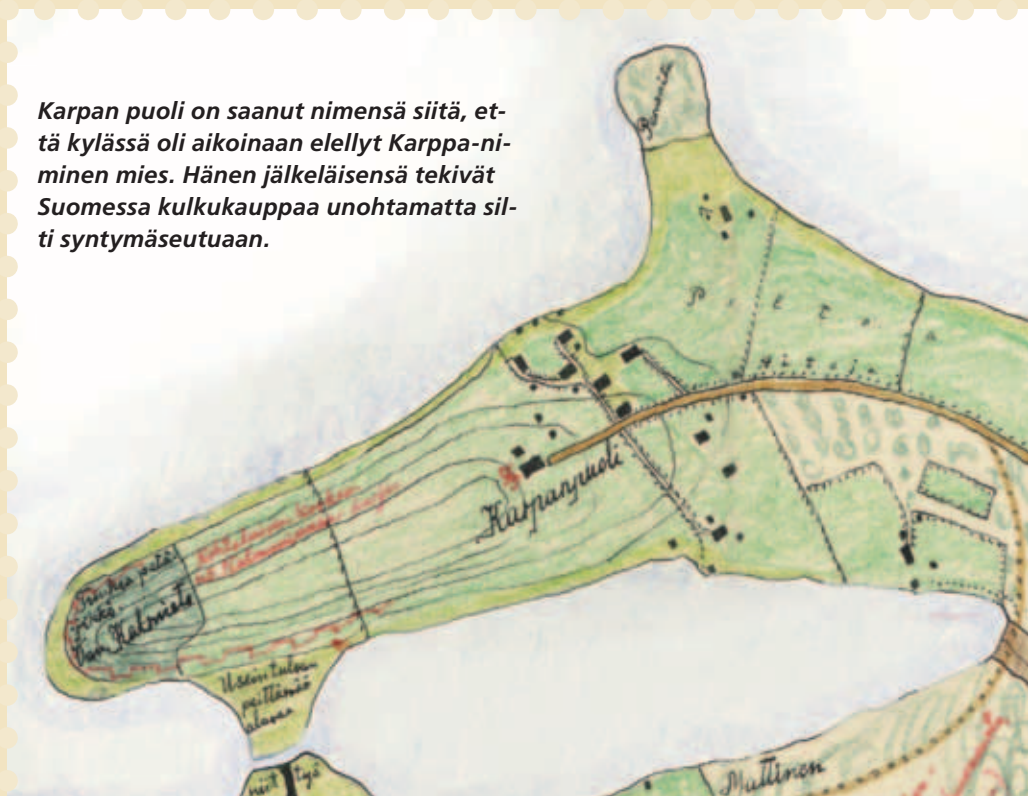
Jos hän olisi jäänyt Suomeen, olisi hänen vaimonsa ja pikkupiikkinsä helposti saatu tänne. Vasselei ammuttiin todennäköisesti vuosien 1924–25 vaihteessa.

Toiset veljet Kirilj ja Jyrki eivät ehtineet päästä niin varakkaiksi kuin Vasselei. Jyrki palasi Suomen pakolaisuudesta kotikyläänsä vanhaa äitiään hoivaamaan ja hänen myöhempi kohtalonsa on tuntematon. Kirilj elää edelleenkin Suomessa mutta hänen vaihteensa ovat minulle tuntemattomat.

Muista Karppasen suvun jälkeläisistä mainittakoon Jaakko-ukko joka oli nainut äitini tädin. Hän oli jo minun lapsuuteni aikana sangen vanha mies. Hän oli ollut puuseppä ja elellyt kotinsa vainioilla.

Hänen poikansa Miitrei oli hyvin hiljainen mies ja kaikin puolin kunnan kansalainen, hänkin sivuammattiltaan puuseppä. Miitrei työskenteli kaiken ikänsä Kiimasjärven kirkon kirkkoväär- ▶▶▶

Karpan puoli on saanut nimensä siitä, että kylässä oli aikoinaan elellyt Karppa-niminen mies. Hänen jälkeläisensä tekivät Suomessa kulkukauppaa unohtamatta silti syntymäseutuaan.

Niemessä eli kolmannessa kylänosassa sijaitsivat kirkko, pappila ja kyläkunnan viljamakasiini. Niemi oli vastapäätä Karpan puolta.

hensä, Ossippa Jyrin poika Sergeisen kanssa eli Karpan puolella, mutta heidät karkotettiin "buržiun" eli porvarin perheensä sisä-Venäjäälle jonne katosivat. Muista Karpanpuolen asukkaista minulla ei ole erityisempiä mielikuvia.

Niemessä eli kolmannessa kylänosassa sijaitsivat kirkko, pappila ja kyläkunnan viljamakasiini. Se oli

vastapäätä Karpan puolta ja vain kapea, ehkä 70 metriä leveä salmi erotti ne toisistaan. Niemellä oli 14 taloa. Niemen suvuista on vaikea ryhtyä kuvailemaan mitään erikoisempaa. Vanhempi polvi kuoli ja hävisi elämästä minun varttuesani miehuuden ikään ja nuori polvi oli vielä kasvavaa ja varttuvaa joukkoa. Heidän elämästään on vaikea sanoa sitä tai tätä, se kun on tapahtunut viime vuosikymmenien aikana kun olemme olleet pakolaisina täällä.

Vanhemmista suvuista tulkoon mainituksi Mikko Marttinan pojat Mikko ja Savina. Mikko oli piintynyt vanhapoika joka kantoi ikänsä laukkaa Suomessa, Savinan ellessä perheineen kotinurkilla. Mikko alkoi aikoinaan rakennuttaa muhkeaa taloa kotona olleelle veljelleen, mutta siitä saatiin vain jotenkuten kaksi huonetta asuttavaan kuntoon. Ja luultavasti pääomien puutteessa talo jäi keskeneräiseksi.

Savinalla oli kaksi tytärtä ja kaksi poikaa, joista vanhempi kulki Suomessa setänsä kanssa laukunkannossa ja lienee nyt kuollut myös vanhana poikana. Nuorin Antti oli mielisairas ja kuoli alle keski-ikä, joten suku sammui siihen.

Alipeisen Huotari oli aikoinaan ollut laukunkannossa ja vietti loppuvuotensa kotonaan ahkerasti metsästellään. Hän oli jo satavuotias vanhus minun ollessani vielä alle kouluiän. Huotarin pojista vanhin Timo oli suurimman osan iästään laukunkannossa, mutta rakenteli ja laitteli taloaan ahkerasti. Hän oli aikoinaan kunnallisissa toimissa, viimeksi ns. sotškoina, häneen virka taisi päättyäkin.

Timolta jäi eloon kolme poikaa, joista nuorin Kondratta perusti kotinsa Kiimajärven kirkolta noin viisi kilometriä länteen Luvajärvelle päin, "osra suareh" eli kylmään korpeen. Laukkukauppaansioillaan hän rakennutti kauniin kodin ja kaikki tarvittavat talousrakennukset.

tinä, oli hyvin vakava ja uskonnollinen. Hän oli yhtä mittaa 12 vuotta stoarostana eli kylänvanhimpana ja sen jälkeen pääsi "obj'ežnimštšikan" eli ylimetsänvartijan toimeen, jossa hän olikin aina siihen saakka, kun perheineen joutui tänne Suomeen pakolaiseksi.

Vuonna 1923 hän palasi vaimonsa, poikansa Antin ja kahden tyttärensä kanssa kotiseudulleen. Hän sai kärsiä paljon, oli vangittuna Petroskoin vankilassa neljä kuukautta ja vain sisareni ruokinnalla ja hoivalla kykeni palaamaan hengissä kotiinsa.

Elettyään vielä muutamia vuosia hän kuoli luonnollisen kuoleman. Erikoista oli, että Miitrei oli toista vuorokautta tietoinen kuolinhetkestään aivan tarkkaan tunnilleen. Hän oli nähnyt jonkinlaisen näyn ja ilmoitti perheelleen, etteivät nämä säikähtäisi. Ja niin sitten seuraavana päivänä tapahtui. Viimeiset tunnit Miitrei oli viettänyt rukouksessa. Hänen vaimonsa kuoli muutamaa vuotta myöhemmin.

Hänen kolme poikaansa Jaakko, Mikko ja Alekski asuvat Suomessa ja ovat olleet koko ajan kauppahommissa. Mikko on vanhapoika, mutta Jaakolla on suuri perhe.

Olimme yhdessä reservikoulutuksessa ja Jaakko otti osaa maailmansotaan. Minun sairastuessani keuhkokuumeeseen ja ollessani toipilaana Jaakko matkusti vapaaehtoisena Ranskan rintamalle, mistä palasi vasta vuonna 1919. Hän otti osaa ns. severnoin offensiiviin ranskalaisen vastavakoilutoimiston palveluksessa.

Hän on ottanut osaa kunnalliseen elämään, puutavarayhtiön toimiin ja oli Vienan Karjalan väliaikaisen hallituksen aikana kotiseutunsa edustaja Uhtuan maakuntapäivillä.

Karpanpuolen myöhempiin asukkaisiin, ns. tulokkasiiniin kuului vaimoni veli-

puoli Kiirikki Iivananpoika Parppeinen, Suuresta järvestä syntyisin oleva appiukkonen poika ensimmäisestä puolisostaan. Hän oli nainut Kiimajärven Herranpuolelta Semon Timon vanhimman tyttären Iron.

Pogostalla syntyneenä ja nuoruutensa eläneenä Iro ei viihtynyt Suurjärven salokylässä. Koska Suurijärvi oli muutenkin karua seutua ja huonojen liikeyhteyksien takana, Kiirikki pyrki ja pääsi Kiimajärven asukkaaksi, asettuen elämään Karpan puolelle.

Hän oli isänsä kanssa käynyt Suomesla laukunkannossa ja harjoitti Kolkontaipaleen seuduilla itsenäisesti kulkukauppaa. Täten saaduilla varoilla hän rakennutti Karpanpuolelle viihtyisän kodin peraten ja kunnostaen viljelyksiä.

Vaimonsa "kaunis" Timon Iro hoiti taloutta miehensä ollessa alituisen Suomessa kauppamatkoillaan. Hän piti kymmeniä vuosia Zemstvon kyytiä, vuokrasi Zemstvon väliskärille paria huonetta asunnoksi ja apteekiksi, kasvatti lapsiakin - pojan ja kolme tytärtä.

Karjalan kansannousun aikaan Kiirikkiä kohtasi onnettomuuksien ryöppy. Puoliso ja keskimäinen tyttäristä kuolivat. Antikaisen punaisten suksimiesten hyökätessä kylään hänen poikansa Juho joutui sairaana vangiksi ja pakotettiin muiden onnettomuustovereittensa kanssa kulkemaan hangessa 50 virstan taipaaleen Saarenpään ja ammuttiin siellä. Juho oli 18-vuotiaana liittynyt metsäseihin. Hän oli hyvin lahjakas ja kaikin puolin kunnollinen nuorukainen, hiljainen ja siivo.

Itse ukko-Kiirikki jäi vanhuuttaan viettämään kotikyläänsä, otti luoksensa yksin jääneen lähes satavuotiaan anoppinsa ja kun voimat alkoivat häneltä heiketä, kutsui luokseen Luvajärvellä naimisissa olleen tyttärensä Martan.

Muutamia vuosia hän lapsiansa ja mie-

Sinne hän toi myös kauniin nuorikkonsa Tšihosen Toarien Vienan Jyväskylästä. Ei tarvinnut Toarien itsensä osallistua talon töihin, siksi monta apulaista Kondratta oli hänelle palkannut.

Kondratta oli raivannut huomattavan alan saaresta pelloksi ja asuinsija siinä oli mitä ihanteellisin. Rannassa läikehti erinomainen kalavesi, josta sai kauniita siikoja ja muhkeita lohia milloin vain tahtoi, puhumattakaan muista tavallisista uiskentelijoista. Metsästyksen edellytykset niin vesilintuihin kuin muihin siivekkäisiin tai nelijalkaisiin nähden olivat mitä parhaat. Laidunmaat olivat myös hyvät.

Mutta Toarie ei alkanut viihtyä salossa vaan hänen mielensä alkoi tehdä kovasti pogostalle. Niin Kondratta pakotettiin muuttamaan Niemeen synnyinsijoilleen.

Oli kuin muuton kanssa olisi Kondrattan onnenpyörä kääntynyt päinvastaiseen suuntaan: onnettomuudet alkoivat. Kauppa alkoi tuottaa tappiota ja kohta Niemeen muutettu kotitalo paloi tuhaksi.

Kondrattan pojista vanhin, Jyri, joutui poikakloppina Pietariin liikealalle oppiin ja vartuttuaan mieheksi jäi sinne antautuen kokonaan liikealalle ja lopulta unohtaen vanhempansakin. Toinen poika Vaselei alkoi juoda ja remuta suoritettuaan asevelvollisuutensa. Sen mukaisesti myös hänen laukkukauppansa Suomessa menestyi, eikä vanhemmille ollut apua enää hänestäkään. Nuorin poika Ohvo lähti Suomeen kauppaoppiin ja unohti hänkin vanhempansa ja kotiseutunsa.

Vaimonsa kapinan jälkeen Kondratta itsekkin oli ratkennut juomaan ja kuoli köyhänä ja raihnaisena vanhuksena. Sukua jatkanevat jossain Pietarissa Jyrin jälkeläiset, Kiimasjärvellä Vaselein ja suomessa Ohvon.

Staffein jälkeläisistä hänen poikansa Ontroppe ja Ipolitta harjoittivat ”korobauppaa” Sungun puolella. Ontropalla oli aikoinaan jonkin verran varallisuutta, ja hän ryhtyi rakentamaan uutta kotia Niemelle. Mutta vastoin käymisetkö vai muut seikat tulivat väliin, kun kesken jäi tämänkin kodin rakentaminen. Ainoastaan pari huonetta saatiin asuttavaan kuntoon. Ippolitta kuoli vanhana poikana, Ontroppakin poikamiehenä parhaassa iässä luultavasti keuhkotautiin.

Vanhin kolmesta veljeksestä asutti kotitaloa, oli kova maanraataaja, linnustaja, kalastaja ja hevospärišnikka. Hän oli muuttamaan otteeseen kyläkunnan

vanhimpanakin, vaikka oli hidaskäissään. Hänellä oli kolme poikaa joista vanhin oli pienestä pitäen Suomessa kauppahommissa ja kuolikin maan kansalaisena jossain Suomen niemellä päin.

Seuraava poika, Simana nimeltään, pakeni Suomeen vuonna 1922, mutta hänen jälkeläisensä jatkoivat sukua kotikylässään viime kesän tapahtumiin asti (1941).

Kolmas, nuorin Vaselei oleilee luultavasti täällä Suomessa, mutta jo ensimmäisinä pakolaisuusvuosinaan erosi vaimostaan ja hänen vaiheensa ovat minulle tuntemattomat.

Jestj’uzen laukunkantajasuvun esmiehenä lapsuutena aikana oli Trohkima Jestj’uzen poika. Hän oli kyläkunnan toimissa, mm. elämänsä loppupuolella useita vuosia kylän ”vahterina” eli jyvämakaasiin vahtimestarina.

Hänellä oli kaksi poikaa, joista vanhin kansakoulutoverini Mikko pääsi heti päätettyään Kiimasjärven kansakoulun Luvajärven seurakunnan koulun opettajaksi ja muutaman vuoden kuluttua Kiimasjärven seurakunnan lukkariksi. Hänen jälkeläisensä jäivät Kiimasjärvelle, lienevätkö selvinneet nykyisten tapahtumien myllerryksessä.

Toinen poika Samuli on oleskellut täällä Suomessa pakolaisena Karjalassa Elisenvaaran-Parikkalan-seuduilla ja on nyt armeijassa siellä jossakin. Perhe ja lapsia lienee hänelläkin.

Trohkiman tyttäristä keskimäinen joutui enoni puolisoiksi ja eleli kauniissa Ontropanniemessä viime kesään saakka hoidelleen talouttaan ja kasvatellen kuutta poikaansa ja kahta tyttärtään. Hän oli ennen naimisiin menoaan jonkin aikaa Luvajärven koulun opettajattarena veljensä Mikon siirrettyä lukkariksi. He olivat molemmat hyvin etevä ja lahjakkaita oppilaita kansakouluajanaan.

Trohkiman veli Otto harjoitti myös

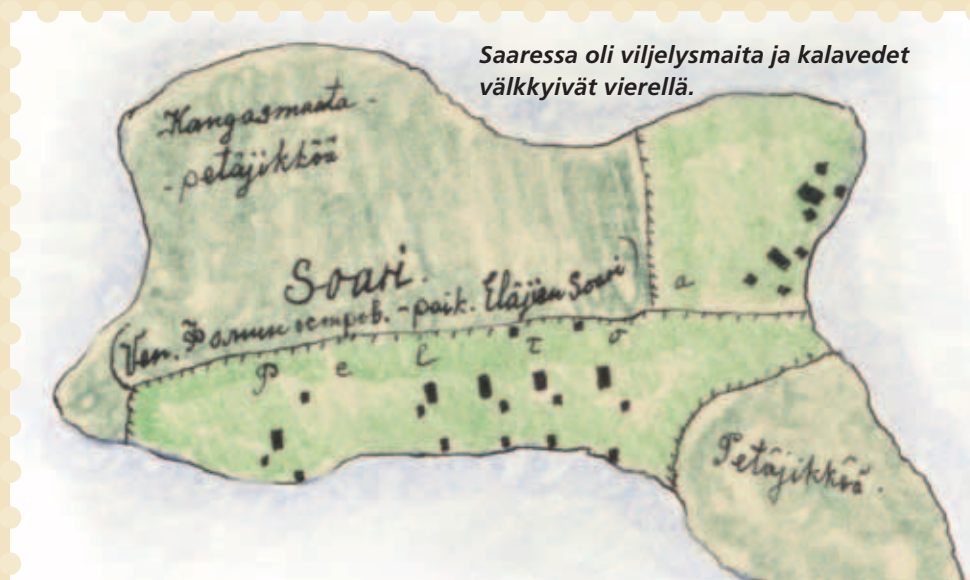
laukkukauppaa, hän palasi Suomesta vanhana poikana ja melkein varattomana vietti vanhuutensa syntymäkodissaan.

Vielä on mainittava Niemessä elänyt Jyrkisen suku. Lapsuuteni aikana suvun vanhimpana eleli satavuotias ukko Jyrkini Huotari. Hän oli oikea kaskikulttuurin ”aatelinen”, kova metsämies ja karhunkaataja, sekä ”tietoniekka” eli velho. Muistan hänet tarkkaan, kuin seisoi sieluni silmien edessä.

Vielä 102 vuotta täytettyään hän kynää kyyhötteli sahrallaan peltoaan. Ukko Huotari oli keskimittaa, mutta vanteraa. Nuorena hän oli ollut naisten hurmaaja ja kova tanssija. Kerrottiin, että kun Huotari oli ollut salolla kaskenkaadossa, niin hän oli hiihdellyt iltasella ”yöbessodoihin”, eli tansseihin Saarenpäähän 40 virstaa ja tultuaan aamusella majapaikkaan oli yhtä virkkuna kuin muut lähtenyt kaskea kaatamaan.

Hänen kaatamiensa karhujen luku lienee noussut useampiin kymmeneen ja monet niistä hän oli kellistänyt pelkällä keihäällä ja kirveellä. Jyrkini Huotari kuoli 103 vuoden vanhana.

Hänen poikansa Zaku oli kuollut ennen minun muistiani parhaassa iässä, jättäen jälkeensä lesken ja neljä poikaa, joista kolme eleli kotonaan. Toiseksi vanhin Aleksi, hänkin kansakoulukavereitani, joutui kansakoulun päätyttyä kauppa-alalle ohdakkeiselle juoksupojan polulle. Hän kehittyi alallaan ja palveli vallankumoukseen asti Cindel Oy:ssä. Hän oli ottanut Tverin kuvernementista ummikkovenäläisen vaimon. Vallankumouksen jälkeen hän jäi Pietariin ja hänen myöhempi kohtalonsa on minulle ▶▶▶

Saaresta oli viljelysmaita ja kalavedet välkkyivät vierellä.

Herranpuoli oli kylä, jonka talot olivat hyvässä kunnossa.

tuntematon.

Toiset kolme veljestä elivät kotonaan ja heistä vanhin on kuollut jättäen jälkeensä pojan, keskimäinen elänee vieläkin jouduttuaan evakouduksi kesällä 1941.

Lisäksi Niemen suvuista on mainittava tämän vuosisadan ensimmäisellä kymmenluvulla Luvajärvestä kylään muuttanut Kondratta Jyrinpoika Sergeijeff, joka otti hoitoonsa Niemen talollisen vanhan lesken ja pääsi hänen osuudellaan kylän asukiksi. Hän perusti kylään sekatavaraliikkeen, rakensi komean talon ja harjoittaen kauppaa ja maanviljelystä eli siellä kunnes joutui 1922 Antikaisen joukon vangiksi.

Vaikka hänet vapautettiin Saarenpäässä, niin hän kuoli saamastaan järkytyksestä aiheutuneeseen tautiin samana keväänä. Hänen vanhin poikansa pakeni Suomeen ja elelee Kiteen puolella kulkukaupalla. Muut lapset olivat vielä pieniä eikä perheen kohtalosta ole tarkempaa tietoa.

Neljäs kylän osa, Mattisen lahti sijaitsi Niemen ja Karpan puolen välisen salmen perällä lahden länsirannalla, kummastakin osasta lounaaseen. Muistini mukaan se näytti hyvinkin vanhalta asutukselta. Mutta kun entiset asukkaat olivat tyystin hävinneet, oli kylään asettunut asumaan "obj'ezhništšik", ylimetsänvartijaksi tullut Leo eli Leontii Matskévitš.

Hän oli syntyään puolalainen Kaukasiin sodan aikuinen sankari, joka oli nainut karjalattaren Ondajärven kylästä. Hän oli aikoinaan monasti ja pahasti sodassa haavoittunut ja oli jo huonokuntoinen. Matskévitš oli ihmisenä ja virkamiehenä kaikin puolin kunnan mies. Kun hänen alaisissaan metsänvartijoissa sattui joskus eräitä virkaintoisia tyyppejä, niin vaikka olikin muukalainen, hän hillitsi alaistensa virkaintoa ja piti kovasti köyhän ja yksikertaisen kansan puolta.

Hänellä oli kolme poikaa, joista vanhin, Iivana, astui isänsä kuoltua hänen sijal-

leen ylimetsänvartijan virkaan. Hän oli lahjakas ja oloihin nähden lukenut mies, mutta luonteeltansa sellainen, ettei hän tahtonut pysyä kauan missään virassa tai toimessa.

Niinpä hän muutaman vuoden kuluessa joutui huonoihin väleihin esimiestensä kanssa, alennettiin metsänvartijaksi ja lopulta potkittiin virasta pois. Harhailtuaan muutaman vuoden "jatkänä" hän pääsi Repolaan Gutzeitin työjohtajaksi. Siinäkin toimessa hän ei voinut pysyä kuin muutaman vuoden.

Lopulta vaimo lapsineen muutti Sorokkaan ja mies jäi elämään metsästelien ja kalastaen. Severnoin aikana Iivana Matskévitš joutui valkoisten venäläisten vakoiluosaston palvelukseen ja kunnostautui siinä erinomaisesti. Offensiivin päätyttyä hän pakeni Suomeen ja toimi Etsivän keskuspoliisin rajantakaisena tiedustelijana kunnes joutui vuonna 1922 Kiimajärvellä Toivo Antikaisen käsiin ja ammuttiin Saarenpäässä.

Asevelvollisuuden jälkeen kaksi nuorinta veljestä joutuivat poliisipalvelukseen. Keskimäinen Oski Vienan Kemiin ja häipyi sinne. Nuorin Aleksanteri palveli Uhtualla "urjadniekkana" vallankumoukseen asti ja eleli sitten kotonaan Mattisenlahdessa kunnes joutui pakolaiseksi Suomeen ja oleskelee vielä täällä.

Vides kylänosa, Ontropanniemi sijaitsi Niemestä luoteeseen päin noin 3/4 kilometrin päässä kauniissa niemessä.

Siinä oli vain kaksi taloa ja sikäläiseksi aika laajat ja avarat viljelykset, vaikka eivät siltä näyttäneet, kun eivät olleet kaikki yhdellä silmäyksellä nähtävissä.

Niemen jatkuessa luoteeseen sijaitsi osa viljelyksistä ns. Sortoniemellä ja Tiitan saarella. Ontropan niemen asutuksen olivat aikoinaan aloittaneet ukko

Ontropan esivanhemmat. Ontropan jälkeensä sitä asuttivat kaksi hänen poikaansa Ananie ja Iivana, jotka aikoinaan erottuaan olivat perustaneet kaksi taloutta ja rakentaneet niemelle kaksi muhkeaa taloa, joista Ananien omistuksessa oli vanhempi, nyt jo toista sataa vuotta vanha ja Iivanan uudempi hänen itsensä rakennuttama.

Heillä oli kolmaskin veli nimeltään Timo, mutta tämä ei viihtynyt maanviljelijänä vaan oli jo nuoruudestaan harrastanut "timbermannin" ja nikkarin toimia. Hänestä kehittyi ajanoloon ensiluokkainen kirvesmies ja puuseppä. Ammatiksi tuli rakennusmestari ja -urakoitsija.

Vaikka Timo toimi syntymäseudullaankin usean komean rakennuksen rakentajana, niin kun sitä työtä ei seutukunnalla riittämiin löytynyt, ja kun Vienan meren rannalla asutus oli suurempaa ja vauraampaa, valitsi hän asuinsijakseen värikkään Saijun kirkonkylän. Siellä hän omisti itse rakentamansa talon ja toimi sieltä käsin laajalti Koillisen Itä-Karjalan alueella pidettynä rakennusmestarina. Hän kuoli Saijussa lapsettomana.

Vanhin veljeksistä Ananie, äitini isä, harjoitti kaiken ikänsä Suomessa kulkukauppaa, Vienan Jyväskylästä ottamansa puolison hoidellessa Ontropanniemen kotitaloutta. Heille syntyi paljon lapsia, mutta vanhimmasta päästä lapset kuolivat jo pieninä. Kuudesta pojasta ainoastaan nuorin, Iivana, jäi eloon sukuaan jatkamaan. Tyttäriä oli kolme, joista vanhin, Mari, joutui naimisiin Rukajärven kirkolle Aleksanteri Nazarieselle. Tämä oli talollinen ja kunnan kirjuri. Keskimäinen tytär meni naimisiin Mikko Samulisen kanssa Tšolmoon ja nuorin Iro Jyskyjärvelle Lukinan kanssa.

Ukko Ananie uhrasi kaikki kulkukaupalla ansaitsemansa varat viljelystensä laajentamiseen kuokittaen ja raivauttaen peltoja ja metsäniittyjä. Näin hän hankki tyttäriilleen "priduaniet" eli myötäjäiset. Myötäjäiset olivat siihen aikaan etupäässä vaatetta, jalkineita ja koruesineitä. Myötäjäisiä olikin kaikilla tyttärillä naimisiin mennessä kuormakaupalla.

Esimerkiksi nuoremmalla Iro-tädilläni, joka meni naimisiin minun ollessani kansakouluiässä, oli 6 silkkipukua, 60 villakangaspukua, 70 pumpulikangaspukua, "rättšinöjä" eli paitoja 90 sekä sukkiä ja kintaita parisataa paria. Myötäjäisissä oli useampia päällysvaatekertoja ja muuta pikkuvaatetta, esimerkiksi useita kymmeniä kauniisti kirjaituja pellavaliinoja.

Taloissa ei kasvatettu pellavaa, vaan liinat ostettiin etupäässä Sungun kuululta markkinoilta usein valmiina, mutta paljon niitä myös kotona koruommeltiin.

Ukki Ananie eli yli 70 vuotta ja syyskuulla 1893 talon hoidon otti käsiinsä silloin jo muutamia vuosia Suomessa liikeapulaisena ollut 16-vuotias enoni Iivana, joka oli ainoa poika. Hänellä oli kuusi poikaa, joitten kohtalo on tuntematon.

Iivana Ontropanpoika oli hänkin aikoinaan harjoittanut laukkukauppaa Suomessa, mutta kylän pohatan Mihail Minin'in ryhdyttyä Kiimasjärven vedenlas-kuun hän sai toimekseen sen työnjohtajan ja rahastajan toimen. Iivanakin oli kovasti teettänyt maan hyväksi töitä ja niinpä hänenkin viljelyksensä olivat yhtä avarat kuin veljensä Ananien.

Mainittakoon Iivanasta muuten, että hän oli sängen oikeamielinen, mutta tavattoman pikaluontoinen ja tulistuva. Paljon maailmaa nähneenä ja kehittyneenä hänen toimestaan sai Kiimasjärven kyläyhteisö isojoen aikana huomattavan suuren yhteismaa-alan lunastettavakseen valtiolta, muistaakseni 11 400 destiinaa eli noin 111 destiinaa ”dušalle” eli sielulle.

Se oli jo täysin lunastettua yksityisomaisuudeksi ja perintömaaksi ennen maailmansotaa ja siitä oli jo leimattu myytäväksi tukkipuuta 40 000 kappaletta, joista ei myyty kuitenkaan kuin 4 000 runkoa, koska puun hinnat eivät silloin kyläläisiä miellyttäneet. Mutta lohkomista yksityisille taloille yhteismaasta ei ehditty vielä ennen maailmansotaa toimittaa.

Ontroppaini Iivana eleli hyvin vauraasti ja ihmiset puhuivat aikoinaan hänellä olleen rahavarojakin, vieläpä likaiset kielet tiesivät huhuilla, että hän olisi ”hyvin lämmitelty käsiään” Miinin'in kanavahommissa. Mutta oli miten oli, kuoltuaan ei Iivanalta tietävästi jäänyt rahavaroja. Iivanalta jäi kolme poikaa, joista vanhin, Pekka, pienestä pojasta saakka oleskeli Pietarissa, ensin juoksupoikana, sitten liikeapulaisena ja lopuksi konttoristina. Hän nai sieltä ummikko venakon ja heillä oli kaksi lasta. Hän kuoli Pietarissa, eikä hänen lapsistaan ole tietoa.

Keskimmäinen Iivanan pojista, Miitrei, eleli kotitalossaan viljellen sen maita, sivuansioinaan metsästellen, aja-

rahtia ja tukkia kunnes vuonna 1888 karhunkaadossa sai toverinsa luodista tapaturmaisen kuoleman parhaassa miehuusiässä. Häneltä jäi kaksi poikaa, joista nuorempi, Aleksanteri, joutui jo pikkupoikana Suomeen liikealalle. Hän toimi henkivakuutusyhtiössä ja otti vaimokseen apteekissa työskennelleen suomalaisen neitosen. Hänenkään kohtalostaan ei allekirjoittaneella ole tietoja.

Vanhin poika, Mikko, eleli kotitalossaan jatkaen esi-isensä ammattia. Hän joutui maailmansotaan (ensimmäiseen) mutta selvisi sieltä vahingoittumattomana. Hän joutui sitten Severnoin joukkoihin, yleni vääpelin arvoon ja offensiivin päätyttyä eleli kotonaan. Metsäsillikkeen aikana hän toimi huollossa ja perääntymisen yhteydessä pakeni Suomeen, jossa Oulun seudulla elelee vaimonsa tyttärensä ja neljän poikansa kanssa. Talvisodan aikana 1940 ollessaan puolustusjoukoissa hän kuoli resinän ja junan yhteentörmäyksessä.

Nuorin Ontroppaisen Iivanan pojista Waselei palveli aikoinaan Venäjän sotaväessä Puolassa, minkä jälkeen hän toimi pitkään Pietarissa liikealalla konttoristina. Palattuaan Ontropanniemeen veljensä Miitrein kuoleman jälkeen hän meni naimisiin, viljeli maata ja sen ohel-

la toimi puutavarayhtiössä piiripäällikkönä. Hän kuoli vähän ennen maailmansotaa jättäen jälkeensä tyttären, joka meni naimisiin Tunkuan suunnalle ja on nyt pakolaisena Suomessa.

Paitsi poikia Ontroppaisen Iivanalla oli kolme tytärtä, joista vanhin, Darja, meni naimisiin Suomessa Jämsässä kaupaa harjoittaneen Jyväskylälaisten Timo Pappisen kanssa. Heillä oli paljon lapsia, joita he kouluttivat. Vanhin poika Hannes luki muistaakseni insinööriksi.

Keskimmäinen tytär, Martta, joutui naimisiin Jyskyjärveltä kotoisin olleen Pimenäisen kanssa. Tämä harjoitti kaupaa Riihimäellä, mutta menetti rautatieonnettomuudessa molemmat jalkansa ja palasi vaimonsa kanssa vanhuuttaan viettämään Jyskyjärvelle, minne rakennutti komean kodin. He saivat useita lapsia, jotka kaikki kuolivat pieninä. Vain yksi tytär saavutti 20 vuoden iän, mutta kuoli sitten Riihimäellä.

Nuorin Ontroppaisen Iivanan tyttäristä, Natalia, meni naimisiin vasta iäkkäänä Oleksi Timosen (Kuzjmin) kanssa ja synnytti pojan ja tyttären. Hänkin joutui pakolaiseksi Suomeen, mutta palasi jo samana vuonna takaisin Karjalaan jättäen lapsensa, jotka luultavasti vieläkin asuvat jossain Itä-Suomessa.

Viides kylänosa, Ontropanniemi sijaitsi Niemestä luoteeseen päin noin 3/4 kilometrin päässä kauniissa niemessä.

Salme Syrin romaani on

*Vähäkyrössä 7. helmikuuta 1949 syntynyt Salme Syri on käynyt koulut ruotsiksi, mutta kirjoittaa suomeksi erittäin sujuvaa proosatekstiä esikoisromaanissaan *Missä koti, muamoseni?**

kaunis pakolaistarina

Tässä näyte Salme Syrin maalarinjäljestä, työ kuvaa Vienan Kemijoien siltaa, siltaa Gaizevaan.

••• Lucian päivänä 13. joulukuuta viime vuoden lopulla näki vihdoinkin päivän valon Salme Syrin esikoisromaani Missä koti muamoseni?

Lucia on vertauskuvallisesti ”valon tuoja”. Niin myös romaani tuo valoon asioita, jotka ovat olleet totta ja tapahtuneet oikeasti. Salme Syrin oman suvun tarinaa kuvaavassa romaanissa yhdistyvät fakta ja fiktio.

– En tietenkään voi tietää, mitä henkilöt ovat oikeasti puhuneet keskenään, Salme Syri vastaa kysymykseen, kuinka suuri osa romaanista on totta ja paljonko kuviteltua.

Julkistamistilaisuudessa cd-levyltä soiva sävelmä Tumma on yö, venäjäksi Tjomnaja notč (Темная ночь), luo aivan erityisen tunnelman Karjalan Sivistysseuran toimistoon. Kun Salme vielä kertoo, että sitä säveltä äiti hyräili aina, vie musiikki ajatukset suoraan kirjaan, jonka julkistamisen vuoksi paikalle on tullu.

Lemmin mä sua,
Muistan silmäsi lempeät nuo.

Tahtoisin vain
Silmäs sulkea suudelmillain.
(...)

Vuotat sä mua,
Lasta hoivaten äänesi soi,
Siksi tiedän en kaatua voi,
Luokses saavun mä kerran.

Salme Syrin romaani kertoo Vuokkiniemen Tollonjoelta lähtöisin olevan perheen tarinan. Tapahtumat liikkuvat välirauhan ja jatkosodan ajassa 1940-luvulla. Päähenkilö on Aili, joka on tarinan alussa matkalla Vienan Kemiin opiskelemaan kirjanpitoa. Lopussa hän on monia käänteitä elämässään kokenut rouva ja äiti, joka saa miehekseen suomalaisen Viljon.

Äidin esikoisen isä on jäänyt johonkin tuntemattomaan, rajan taakse Neuvostoliittoon, eikä Ailin auta muu kuin jatkaa elämäänsä uusissa olosuhteissa Suomessa Vaasan seudulla. Salme Syri kertoo, et-

tä äidillä oli syvä vaiston tunne, että rakas Aleksander elää siellä rajan takana. Onni on, että ennen kuolemaansa äiti sai tietää, että näin todella oli ollut. Äiti kuoli vuonna 1961.

– Äidin Laina-täti kertoi myöhemmin Karjalassa, että äitini oli ollut todella suuresti rakastunut Aleksanderiinsa, Salme kertoo.

Salme Syri on nyt jo kirjoittanut jatkoa perheen vaiheisiin. Ehkä saamme uuden romaanin luettavaksi jo ensi jouluksi. Tarkoitus on jatko-osassa kertoa muiden muassa niistä sukulaisista, jotka olivat Suomessa hetken aikaa pakolaisina, mutta palasivat Neuvostoliittoon.

Syri esikoisteos on aivan erityinen kirja siksi, että se aloitti uuden julkaisusarjan Karjalan Sivistysseuran kustannustoiminnassa. Esikoinen teki heti joulun aikaan niin hyvin kauppansa, että pieni painos hupeni käsistä. Siitä voidaan joutua vielä ottamaan jopa useita lisäpainoksia, koska kiinnostuneita lukijoita saattaa löytyä niin paljon.

Salme Syri kertoo aloittaneensa tekstin kirjoittamisen vuonna 2010, mutta miettineensä romaanin kirjoittamista yli kymmenen vuoden ajan. Aihetta kirjan kirjoittamiseen olisi ollut perheen

KIRJA

vaiheissa jo sitäkin aikaisemmin. Potkua antoi lopulta Suomen itärajan aukeaminen vuosikymmenten katkon jälkeen.

Ratkaisevaa oli, että Salme Syri pääsi käymään sukunsa vanhoilla kotiseuduilla ja etsimään Venäjällä mahdollisesti vielä elossa olevia sukulaisiaan. Salme onkin kulkenut ahkerasti Venäjän Karjalassa vuodesta 1991 alkaen. Hän tuntee tiet ja tienoot tarkkaan.

Hän on ollut mukana Suomi-Venäjä-seuran humanitäärisessä avustustyössä ja kerännyt myös niillä matkoilla aineistoa romaaniinsa. Hän tunsi, että hänellä on tiedossaan asioita, joita monikaan ei tiedä. Lisäksi hän on koonnut aineistoa muista kirjallisista lähteistä.

- Kun avustusjoukoissa olleista kukaan ei tuntenut ketään Venäjällä, minut otettiin mukaan, hän kertoo.

Jo vuonna 1986 Salme Syri pääsi Petroskoihin etsimään sukulaisiaan. Sieltä löytyikin yksi äidin sisko ja kuusi serkkua. Sukulaiset kertoivat mielellään, mitä sillä välin oli tapahtunut, kun sukulaisilla ei ollut minkäänlaista yhteyttä toisiinsa.

- Ajattelin, että minun pitää kirjoittaa niitä ylös ennen kuin unohdan itse.

Salme Syri halusi kirjoittaa äitinsä tarinaa myös siksi, että äiti oli aikamoinen harvinaisuus Vaasan seudulla. Romaani tekee näkyväksi henkilöhistorian, joka oli monen pohjalaisen mielestä outo. Kirjassa Sanna-nimellä esiintyvä Sanelma-sisko on nyt 71-vuotias.

- Monella saattaa olla Vaasan-seudulla käsitys, että mikä lie rysä, Salme sanoo.

Ainakaan venäläisiä esivanhemmat eivät olleet. Romaani kertoo, että äidin isä, Henrik Hartikka, oli tullut Vienan Karjalaan Oulujokilaaksosta, Muhokselta vuonna 1920 köyhyyttä pakoon ja nainut karjalaisen Marian. Henrik tiesi, että Stalinin hallinto vainoaa häntä epäilyttävänä henkilönä ja teki oman ratkaisunsa.

Salme Syri halusi myös kertoa, että hänen isosiskollaan oli oma isä siellä jossakin. Salmella itsellään on peräti 18 lasta, joista 12 on poikia ja nykyään jo peräti 86 lastenlasta. Salmen vanhin lapsi syntyi vuonna 1968 eikä ole koskaan tavannut vienankarjalaista isoäitiään.

Konnevedellä miehensä Leevin kassa asuva Salme Syri on myös kuvataiteilija. Hänellä on ateljee, jossa syntyy maalauksia - kukkia, maisemia ja henkilöhahmoja. Salme uskoo, että hänen taiteellisuutensa on tullut geeniperintönä äidin puolelta. Sukulaisiin kuului myös viime vuonna Uhtualla tuonilmaisiiin siirtynyt, Kalevalan Kansanteatterissa 40 vuotta näytellyt Lilja Nikutjeva.

- Olimme Liljan kanssa sisarsieluja, Salme sanoo.

Salmen elämän mottoihin kuuluu, että elämässä tärkeintä on pitää yllä hyvä mieli. Suruja ei auta jäädä muistelemaan vaan mennä elämässä aina kohti seuraavaa päivää.

Hän kertoo maalanneensa työn nimeltä Epätoivoinen, koska halusi maalaamalla saada epätoivon pois mieltään painamasta. Samoin kirjoittaminen on hänelle osittain myös terapiaa. Kirjoittamalla hän saa mielestään pois sitä painaneita ja huolta aiheuttaneita asioita.

AILA-LIISA LAURILA

Kullervo

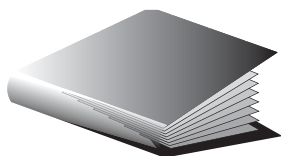
••• Kullervoine, Kalervoine,
briha kuldutukkahine,
kiirehesti lähti matkah,
paloloi myö ielleh astuu..
Torven soitto vedäy ielleh,
iäni pedäjikös kuuluu.

Tässä ote Armas Mišinin Kullervosta, joka ilmestyi viime vuonna. Oikeastaan karjalankieliset sanat ovat hänen vaimonsa Olga Mišinan, joka on kääntänyt tekstin venäjältä. Venäjänkielistä versiota on ollut tekemässä myös kansanperinteen tutkija ja kirjallisuuden kääntäjä Ei-

sta tuli sarjakuvvasankari

Vladimir Lukkosen kuvat sopivat oikein hyvin kalevalaiseen Kullervo-tarinaan.

KIRJA

no Kiuru Petroskoista.

Tarinaa voisi luonnehtia mielenkiintoiseksi muunnelmaksi tai rohkeaksi versioksi Kalevalan Kullervo-kertomuksesta eli eepoksen 35. runosta. Vain 64-sivuisen kirjaseen se on saatu mahdutettua sekä livvin karjalaksi että venäjäksi.

Kun kyseessä on sarjakuvateos, se tarkoittaa, että Kalevalan alkuperäisestä runosta on monet mutkat oiottu suoriksi. Silti kokonaisuus on saatu säilymään kiehtovana ja seikkailun tenhoa jopa lisääntyäkin reilusti.

Kullervo saatiin muuttumaan sarjakuvvasankariksi, kun kuvat runoon piirsi Vladimir Lukkonen. Piirtäjä puhaltaa kokonaisuuteen hienon hengen. Hahmot ovat tunnistettavia, säilyttäneet selvän piirtein kalevalaista muotoaan, mutta silti ne voi liittää tiettyyn nykypäivän sarjakuvagenreen.

Esimerkiksi hahmojen kasvot ovat kuin nykypäivän romanttisissa sarjoissa, mutta Kullervo astelee tuohivirsuissaan ja kontti selässään kuin nuorukaiset ammoisina aikoina.

Kullervon tarina sopii tällaiseen käsittelyyn vallan mainiosti. Perinteen pitää elää ja muuttua. Samanlaisen sarjakuvakirjasen voisi todennäköisesti toteuttaa

myös monesta muusta Kalevalan tunnustusta hahmosta kuten Ainosta, Joukahaisesta ja itse Väinämöisestä.

Mišin kertoo alkusanoissaan, että Lukkonen tuli mukaan somien kuvien laadintaan vuonna 2008. Esipuheen mukaan tarinaan on otettu noin 250 alkuperäistä runoriviä Kalevalasta.

Kaiken lisäksi lopussa saadaan opetus. Tarina on kannanotto nykypäivän kova-arvoiseen elämään. Kaikki lapset eivät saa hyväksyntää eivätkä rakkautta ja jotkut kärsivät hirveästä väkivallasta jopa kotonaan. Tarina osoittaa, miten huonosti kasvatetuille nuorille helposti käy. Paha tuhoutuu.

AILA-LIISA LAURILA

Kullervo

Teksti: Armas Mišin, Eino Kiuru ja käännös livviksi Olga Mišina.

Sarjakuvakirja: piirtäjä Vladimir Lukkonen.

Petroskoi 2012

Kielentutkimus antaa uutta toivoa vähemmistöille

Karjalan kielen asemasta keskustelivat paneelissa Kai Paajaste (vas.), Anneli Lujanen, Juha Kuikka, Aila-Liisa Laurila ja arkkipiispa Leo. Puhheenjohtajana toimi professori Pirkko Nuolijärvi. Kuva Kristiina Praakli, ELDIA.

••• ELDIA-tutkimus selvitti, että karjalaa osaa Suomessa passiivisesti jopa 20 000 ihmistä. Professori Anneli Sarhimaan mielestä on tärkeää, että karjalalle laaditaan pikimmiten samanlainen elvytysohjelma kuin saamelle.

Suomi on monikulttuurinen ja monikielinen maa. Maassa asuvilla ihmisillä on lukemattomia erilaisia taustoja ja he puhuvat äidinkielenään monia erilaisia kieliä. Karjalan kieli kuuluu vanhimpiin suomen rinnalla puhuttuihin kieliin. Se sai virallisen ei-alueellisen aseman kuitenkin vasta vuonna 2009.

Seuraavana vuonna eli vuonna 2010 alkoi Euroopan unionin rahoittama ELDIA-tutkimusprojekti, jonka tavoitteena on luoda barometri. Sillä on tarkoitus mitata kielen elinvoimaisuutta. Lisäksi projektin tavoitteena on voida tunnistaa ne kielenkäytön ja kielipolitiikan alueet, joilla kielen tukemista on tehostettava.

ELDIA-tutkimuksen tuloksia käytiin läpi päätösseminaarissa, joka pidettiin Helsingissä Kotimaisten kielten keskuksen (KOTUS) salissa 30. marraskuuta viime vuonna. Pääkaupunkiseudun liikenteen sotki Antin päivän tupruttava

lumimyrsky, minkä takia monet myöhästyivät ja seminaarin alkuakin viivästettiin, mutta lopulta paikalla oli ilahduttavan runsaasti väkeä.

Seminaari oli aidosti monikielinen. Siellä puhuttiin suomea, karjalaa, englantia ja viroa, mutta kaikki tuntuivat ymmärtävän toisiaan täydellisesti. Vähemmistökielten asia kiinnosti kaikkia.

Karjalan Sivistysseuraa edustivat professori Pirkko Nuolijärven johtamassa karjalankielisessä paneelissa Kai Paajaste ja Aila-Liisa Laurila. Muita keskustelijoita olivat arkkipiispa Leo, ekonomi Juha Kuikka ja eläkkeellä oleva radio- ja tv-toimittaja Anneli Lujanen.

Paneelissa kävi ilmi, että karjalan kielellä on vielä toivoa. Kielipesiä toivottiin lisää pienille lapsille ja kouluopetusta hieman suuremmille lapsille. Yhteisesti todettiin, että karjalankielellä pitäisi olla käyttöä normaalissa yhteiskunnan toiminnassa, jotta se pitäisi asemansa, kehittyisi ja säilyisi elinvoimaisena.

Myös sellainen ajatus tuli esille, että kielen todellinen kotialue olisi Karjalan tasavalta Venäjällä ja kieltä taitavat voisivat käydä siellä puhumassa äidinkieltään. Ajatuksen mukaan me Suomen puolella asuvat voisimme tukea kielen säilymistä itärajan takana kaikin mahdollisin keinoin.

Toisaalta puhuttiin siitä, mitä mahdollisuuksia antaa viime kesäkuussa tehty sopimus, jonka mukaan Pohjois-Karjalasta muodostuu karjalaisten kotiseutualue ja siihen verkottuvat kaikki muut karjalaiskeskukset.

Erimielisyyttä oli hieman siitä, pitääkö karjalan kielelle luoda yksi yhteinen

kirjakieli. Esimerkiksi arkkipiispa Leo oli kovasti yhteistä kirjakieltä vastaan. Hänen mukaansa karjala on niin monimurteinen, että yhteisen kirjakielen luominen ei onnistu.

Esimerkiksi tämän lehden päätoimittaja Aila-Liisa Laurila uskoo, että murteet säilyisivät edelleen, vaikka kirjakieli perustettaisiinkin. Niinhän on laita suomenkin kielessä. Eri puolilla maata puhutaan edelleen murteita ja niiden asema on viime vuosina jopa vahvistunut, vaikka suomen kirjakieli on jo kauan ollut yhteinen kaikille.

Professori Anneli Sarhimaan mukaan moni karjalantaitoinen suomalainen haluaa edistää kielen asemaa, muttei tiedä miten se todellisuudessa on mahdollista.

Kiinnostavan esitelmän piti myös filosofian tohtori Niina Kunnas Oulun yliopistosta. Hän puhui vienankarjalaa ja oli tutkinut suomenkarjalaisten omaa mediaa.

Tutkimusaineistoon kuului myös Karjalan Heimo. Muita olivat Karjala, Nuori Karjala ja Oma Suojärvi. Vielä 1990-luvulla lehdet kirjoittivat, että Karjalan kielen häviäminen on väistämätöntä. Seuraavalla vuosikymmenellä heräsi toivo ja 2010-luvulla puhutaan jo Karjala-buumista. Karjalan kieli on alkanut kiinnostaa yhä useampaa toisen, kolmannen ja neljännenkin polven karjalaistaustaista.

- Karjalasta kirjoittaminen ei ole enää pelkkää menneestä ajasta ja perinteistä puhumista, vaan lehdistö kirjoittaa myös nykypäivästä ja tulevaisuudesta, todettiin seminaarissa.

Siitä on todisteena esimerkiksi karjalankielinen lehti Karjal Žurnualu, jonka julkaisemisen Karjalan kielen seura aloitti toukokuussa 2011.

Toisena seminaarin aiheena oli viiron kielen asema Suomessa. Moni ei ehkä tule ajatelleeksi, mutta virolaiset ovat Suomessa kuin vienalaispakolaiset aikanaan. Heillä ei ole maan kansalaisuutta, eivätkä he saa opetusta eivätkä palveluja omalla äidinkielellään.

Virolaiset ovat suomessa neljänneksi suurin vähemmistö. ELDIA-tutkimuksen piiriin kuuluvat muiden muassa myös esimerkiksi vepsä ja setu Venäjällä, saame Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, kveeni Norjassa sekä meänkieli ja suomi Ruotsissa. Kieliä on kaikkiaan 14.

Kesäkuussa järjestetään Wienissä koko projektin päätöskonferenssi otsikolla Maintaining Languages, Developing Multilingualism ('Kielten ylläpitäminen, monikielisyiden kehittäminen'). Tutkijat kertovat haluavansa tuoda esille erityisesti ristiriidan, jonka mukaan Euroopassa tuetaan monikielisyttä, mutta toisaalta kielipolitiikka ja viranomaisen toiminta tuntuvat vahvistavan yksikielisyiden vaatimusta EU-maissa.

AILA-LIISA LAURILA

TIETO

ELDIA

European Language Diversity for All -tutkimus.

Euroopan komission puiteohjelmasta 2,7 miljoonalla eurolla rahoitettu tutkimusprojekti.

Pyrkii lisäämään akateemista ja käytännöllistä ymmärrystä kielten rinnakkaisesta käytöstä Euroopassa.

Pääkoordinaattori Anneli Sarhima, joka on pohjoiseurooppalaisten ja balttilaisten kielten professori Johannes Gutenberg-Universität Mainzissa Saksassa.

Helsingissä pidetyssä seminaarissa esiintyjänä oli Anneli Sarhimaan lisäksi Kristiina Praakli, Sia Spiliopoulou Akermark, Reetta Toivanen, Niina Kunnas, Pirkko Nuolijärvi ja Riho Grünthal sekä karjalaisten ja virolaisyhteisöjen edustajia.

Projektin päätöseminaari Wienin yliopistokampuksella 10. -11.6.2013.

Lyydiläinen perinnekirja auttaa kieltä säilymään

Ensimmäisen lyydiläisen kansanperinteen kirjan on koonnut ja toimittanut Obraman Fed'uun Miikul. Tämän Kuujärvi-juurisen lyydiläisen kielen tutkijan ja runoilijan tunnemme myös nimellä Miikul Pahomov.

Tekijä on koonnut perinnettä liki kahdenkymmenen vuoden ajan Kuujärvellä eri kylistä lähtöisin olevilta lyydeiltä, joista vanhin oli syntynyt vuonna 1882 ja nuorin 1945. Lisäksi mukana on Maija Kuujärveläisen, Helmi ja Pertti Virtarannan, Lauri Laihon ja eräiden muidenkin painettuja tai painamattomia tietoja Kuujärveltä.

Tekijä on kirjoittanut tekstit Kuujärven lyydin murteella noudattaen aapisen (ABC-kird', 2003) ja lukukirjan (Tervheks!-lugendkniiga, 2007) lyydin kirjakieltä. Tekijä antaa myös teksteissä näkyä jokaisen kertojan omat kielenpiirteet.

Obraman Fed'uun Miikul kirjoittaa alkusanoissa kovasti haluavansa, että oma lyydinkieli ei menisi hautaan, vaan eläisi vielä kauan.

Perinteen kerronta alkaa Paloniemesä 1945 syntyneen Iivanan Lid'an kertomuksella ikoninurkasta: D'umalkoda. Seuraavaksi Ylitsin kylässä syntyneet Vas'an Val'a ja Vas'an Pašši kertovat ikoneista: Obrazaažed. Kirjan tässä osiossa on myös rukouksia eri tilanteisiin. Lugu däl'ges ruadod:

"Spasibo, armaz D'umalaane, ruados, kudamban siä abutiid siäta meile tälämbaa. Aamin." (Iivanan Lid'a)

Seuraavaksi kerrotaan tietäjistä ja paimenista. Tietäjät toimivat parantajina ja karjan ulkoruokinta perustui paimenlaitokseen.

Vielä nytkin Kuujärvellä eräät vanhat lyydit uskovat haltijoihin ja pyytävät heiltä apua. Näitä isäntiä ja emäntiä on monessa paikassa. Saunasta lähdettyä Šaškan Malašuu luki: "Külün emagaažed, iżändaažed, kazakaažed, kaza ihaažed! Spasibo pezetamišt, kül'betamišt, anda Mard'ale tervhut!"

Ilmaan ja säähän liittyviä lukuja ja loitsuja on monia.

Lyydit kuuluvat niihin kansoihin, jotka esittävät itkuvirsiä häiden ja kuoleman yhteydessä. Pekkon Šaška itki sukulaisen kuolemaa: "Kuoliid siä, hüvä

roditel'aine, kuoliid siä aigaižen, diätiid siä mindaa pikkaraažen. Tulobže käbed kezaine, lähtem-že mie veražele..."

Kirjan lopussa käsitellään aikaa: vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, ruoka-ajat. Joka kylässä oli oma kyläjuhla, pruaznik. Juhlia oli kahdenlaisia: pysyvät ja liikkuvat juhlat. Keväällä 6.5. on Dürgin päiv. "Dürgin aiga, konz žiivatuud piästaze verraale, kädehe panoba kindhad libo alaažed, ottaze kal'hemb obrazaane, sille obrazaažele panoba suomest sündunleibaažen ke, ottaze birbuud da mänoba tahnale." (Iivanan Lid'a)

Liikkuviin pyhiin kuuluu pääsiäinen, äjapäiv. "Äjapäivän vahnad antaze nämiile lapsiile, kudambad tuodihe heile birbuud, palkaks kruastun munaažen. Munaaziid keittaze vedes laukan kuoren ke. Vahnad hristositate heid da antaze munaažen." (Iivanan Lid'a) Ennen pääsiäistä oli palmusununtai, birbuu, jolloin virvottiin paju-noksilla. "Birbuun päivän sanad: En miä lüö, birbuu lüöb!" (Pešan Nata)

Kirjan kuvituksessa on heijastumia perimäläisestä taiteesta. Tähän kirjaan se sopii hyvin, kantavathan lyydit kuten muutkin karjalaiset myös ugrilaisista perintöistä ja saamelaisia vivahteita.

Obraman Fed'uun Miikul on tehnyt omalle kansalleen lyydeille todella arvokkaan lahjan kokoamalla tämän perinnekirjan, joka säilyttää tiedon kansan elämästä sen omalla kielellä. Toivon kirjan kiinnostavan laajoja piirejä sekä Suomessa että muissa maissa.

MARJUKKA PATRAKKA
Filosofian lisensiaatti

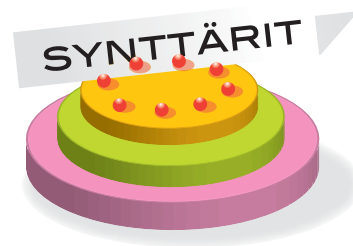
Miikul Pahomov: Kondan kalndan. Kuujärven lüüdin rabvbansana. Suomi-Viro 2012: Kuujärven lyydiläisten loitsuja ym. kansanrunoutta.

Kirjan kuvittaja Niko Partanen. Teoksen ovat julkaisseet yhdessä Lyydiläinen Seura ry ja Võro Selts VKKF Helsingissä ja Võrossa vuonna 2012. Hinta 15 euroa.

Hyvittelemme 90-vuotiasta! Veera Latva-Hirvelän juuret ovat Pirttilahdessa

Veera Latva-Hirvelä, os. Juurikka (Garmujev), täyttää 90 vuotta Kurikassa.

Veera Latva-Hirvelä, os. Juurikka (Garmujev), täyttää 90 vuotta 26.2.2013 Kurikassa. Hän on syntynyt Teuvalla, Etelä-Pohjanmaalla.

Veeran isä Jussi Juurikka (Garmujev) oli kotoisin Pirttilahdesta ja äiti Katri, os. Lipkin, Mölköstä. Vanhemmat sisarukset, sisko ja kaksi veljeä, olivat syntyneet niin ikään Pirttilahdessa. Vuonna 1922 perhe muutti Teuvalle. Jussi-isä (Juurikka-Jussi) oli aiemmin käynyt pitäjässä laukkukauppaa, joten uudella kotipaikalla oli jo tuttavuutta.

Veera kävi kansakoulun Teuvalla, minkä jälkeen hän oli Merikarvialla sairaalaharjoittelijana. Myöhemmin hän työskenteli toistakymmentä vuotta Kurikan sairaalassa hoitotehtävissä. Kurikassa

Veera tapasi myös tulevan aviomiehensä Matin.

Veera ja Matti avioituivat vuonna 1949 ja muuttivat joitain vuosia myöhemmin Matin kotitalalle Kurikan Panttilaan. Elämäntyönsä Veera teki maatilana emäntänä. Perheeseen syntyi myös kaksi lasta.

Tytär Marja on toiminut liikunnonopettajana ja rehtorina Posiolla ja poika Hannu on metsätalousinsinööri. Puolisonsa kuoleman jälkeen Veera hoiti kotitalaa yksin, kunnes Hannu siirtyi tilan jatkajaksi. Nykyään Veera asuu omissa talouduksissaan kotitalallaan.

Vapaa-ajallaan Veera on ollut aktiivisesti mukana monenlaisessa yhdistystoiminnassa. Vuokkiniemi-seuran järjestämällä matkalla hän vieraili ensimmäistä

kertaa Karjalassa vuonna 1990. Matkalla käytiin Vuokkiniemellä ja Pirttilahdessa sekä menttiin Jyskyjärven kautta Kalevalaan. Veera onkin onnellinen, että on saanut käydä vanhempiensa syntymäpaikoilla.

Tuolla reissulla Veera tapasi myös Jussi-isän sukulaisia, joiden kautta löytyi myöhemmin muutakin lähisukua isän ja äidin puolelta. Vuosien saatossa Veera on vierailut useita kertoja sukulaisten luona ja he myös vastavuo-roisesti Suomessa. Yhteydenpito on säilynyt näihin päiviin saakka.

Syntymäpäiviään Veera viettää lähipiirissä, lasten ja lastenlasten perheiden kanssa.

HEIDI HAHTOLA

Juuret Uhtualla, elämä Kuusamossa

Paljasjalkainen kuusamolainen, sielultaan vienalainen, pitkän uran opettajana tehnyt Eeva Muhonen siirtyi 85 vuotta hiljattain täytettyään tuonilmaisiin joulukuun 13. päivänä Kuusamossa, Kaukoniemen monilukuisen lapsikatraan vanhimaksi eläneenä.

Eeva Muhonen syntyi Kuusamossa 27.11.1927 Uhtualta kotoisin olevaan kauppiasperheeseen. Isä Iivo Kaukoniemi, alun perin Ivan Mitrofanoff ja äiti Anna Kaukoniemi, omaa sukuaan Dorofejff olivat syntyneet Uhtualla, mutta muuttaneet jo nuorina käymään koulua sekä elannon perässä Suomeen, Iivo ensin Hämeeseen ja Anna Uuteenkaupunkiin, sitten Rovaniemelle ja lopulta 1914-1915 kauppiaksi Kuusamoon.

Vienankarjalaisuus ja heimotyö olivat keskeinen osa Kaukoniemen perheen elämää. Innostus vienalaisuuteen syttyi jo kotoa. Vanhemmat Iivo ja Anna olivat aktiivisia vienalaisten elinolojen parantajia ja Vienan Karjalaisten Liiton eli nykyisen Karjalan Sivistysseuran perustajajäseniä.

Vuonna 1916 kuollut äidinäiti Evdokia Dorofejff (omaa sukua Sofronoff), joka oli jäänyt nuorena leskeksi, osallistui innokkaasti heimotyöhön ja istutti tämän hengen jälkeläisiinsä.

Iivo-isä kuoli vuonna 1937 vain 52-vuotiaana. Eeva ja kaksi vuotta vanhempi sisarensa Alli muistivat hyvin isänsä, josta he sanoivat, että ”isä ei halunnut kenellekään pahaa, ei karpäsellekään.” Perheen elättäminen kuin myös lasten kasvattaminen ja kouluttaminen jäivät Anna-äidin harteille.

Talvisodan puhjettua Anna oli evakossa Iissä tyttäriin. Sisarukset jatkoivat siellä Kuusamossa aloitettua yläkoulua mutta vain jonkin aikaa, sillä koulurakennuksetkin tarvittiin evakuoitujen majoitukseen.

Toukokuussa 1940 vapautui Kauppi-
lan koulu, jossa Eeva suoritti ”pikakurs-
sin” kuudennesta luokasta ja sai pääs-

tötödistuksen. Syksyllä 1940 sisarukset aloittivat kolmevuotisen keskikoulun Iin yhteiskoulussa. Anna vuokrasi Iin Hamina-
nasta pirtin ja kamarin asunnon eräältä liikemieseltä, otti täyshoitolaisia ja näin mahdollisti tyttäriensä koulunkäynnin.

Talvet 1940-1943 kuluivat Iissä koulua käydessä, kesäisin matkustettiin osaksi aikaa Kuusamoon. Koululaisetkin olivat lomiansa aikana työvelvollisia. Eeva työskenteli pikkulottana sotasairaalassa yhtenä kesänä, ja vuonna 1942 hän kävi lääkintälottakurssin. Kesällä 1944 Eeva työskenteli Suomen Punaisen Ristin lastensairaalassa. Haaveena olikin tuohon aikaan sairaanhoitajan ura.

Lukio-opintoja varten oli muutettava

Ouluun, josta asunto löytyi tuttavien välityksellä. Eeva suoritti ylioppilastutkin-
non 1946 Oulussa.

Opettajaksi Jyväskylän kasvatustieteiden korkeakoulusta valmistuttuaan Eeva sai viran kotiseudultaan ja palasi Kuusamoon 1952. Kylään oli evakkoon lähde-
ttäessä jäänyt koti. Tavarapakka-
ukset ja ”parempien päivien” huonekalut oli talletettu kauppias Rohkimaisen varastorakennuksen vinttiin. Sinne ne kaikki paloivat vuonna 1944.

Anna-äiti tuli mukana ja eli lopun elämänsä nuorimman tyttärensä kanssa, vuonna 1957 tapahtuneeseen kuolemaansa saakka.

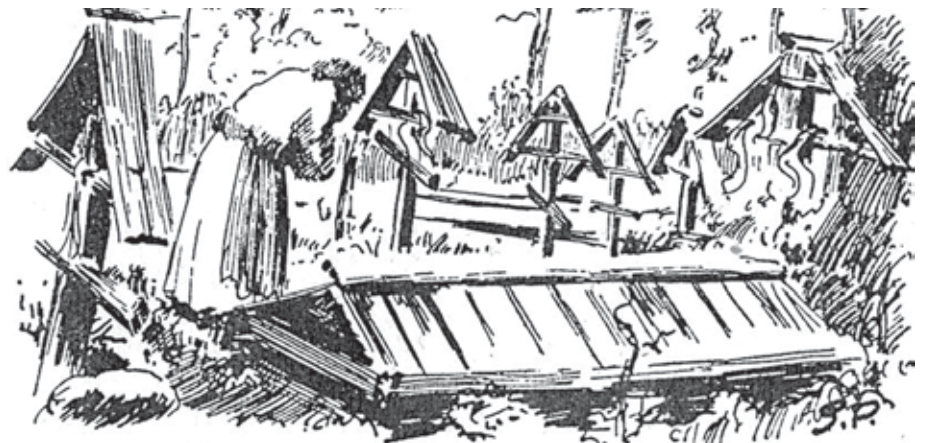
Loppuvuodesta 1957 Eeva avioitui tunnetun ja arvostetun koulumiehen Lauri Muhosen kanssa ja päätyi opettajatyönsä ohessa suurperheen äidiksi. Vuonna 1987 Eeva jäi leskeksi ja vietti sittemmin aikaansa Allin sisarensa kanssa. Eläkevuosiin kuului matkustamista ja paljon aktiivista toimintaa veteraanio-
pettajien ja karjalaisuuden parissa.

Eeva osallistui vielä vuonna 2006 Tampereella Karjalan Sivistysseuran 100-vuotisjuhliin ja vuonna 2007 Sofronoffien sukuseuran tapaamiseen Helsingissä yhdessä Allin kanssa. Tampereella iltaa istuessamme tädit olivat sitä mieltä, että vielä tästä voitaisiin Uhtualle kerran matka tehdä, kaikki yhdessä.

Sitä matkaa ei koskaan tehty. Mutta ikuisesti tulen muistamaan Eevan, kummitäni, kiinnostuksen vienalaisiin sukujuuriinsa. Muistan hänet kuten tyttäret Iivo-isänsä, ystävällisenä, lempeänä, joka ei halunnut kenellekään pahaa.

EEVA-KAISA LINNA

Kirjoittaja on Eevan veljen Lauri Kaukoniemen tytär

Karjalan kansankirjailija Mišin runoilee Paikkarin torpan puolesta

Vuonna 1832 Elias Lönnrot kirjoitti Nurmeksessa loitsun (laulajan nimi puuttuu), jossa on seuraavat alkusäkeet:

*Mieleni minun tekkee,
Aivoni ajatteloo
Ruveta runoin tekkoon,
Vielä virttä alkamaan.
Jos mä saisin jouten olla,
Eli jaksaisin jutella,
Selittäisin suomen kielin
Vähäisen valitus laulun,
Vain on kehno kielen käänne,
Pehmeä pubeen parsi.*

Tämä pätkä on monimerkityksinen ja moniulotteinen Lönnrotille ja se myös puhuu paljon hänen luovasta työstään, joka näkyy jo ensimmäisen Kalevalan painetun version (vuodelta 1835) alussa:

*Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi,
Mieli ruveta runoilie,
Laatiua laulamaban.*

Kalevalassa vuodelta 1849 Lönnrot kieltäytyy säkeestä: ”Mieli ruveta runoilie”. Hän korostaa, että ”teos” syntyy laulamalla (Lähteäni laulamahan). Seuraavat säkeet: ”Selittäisin suomen kielin”, ”Vain on kehno kielen käänne” yleensä eivät olleet käytettävissä. Mutta koko Lönnrotin työ olikin ”runon tekoa”, ”selittämistä (kertomista) suomen kielin”, kirjallisen suomen kielen ”käännettämistä”. Tämä tehtävä toteutuu jokaisessa Kalevalan säkeessä.

Eihän yhteistä suomen kieltä vielä olutkaan, oli vain murteita. Lönnrot käytti ”runon teoissa” muun muassa suuren määrän karjalan murteiden sanoja, koska hänellä oli Arhippa Perttusen, Ondrei Malisen ja muiden Vienan runonlaulajien rikasta eepistä aineistoa pöydällä. Mutta sehän ei ollut mekaanista työtä. Se oli nerokkaan runoilijan työtä.

Lönnrot kirjoitti ensimmäisen suuren suomenkielisen teoksen. Siitä tuli maailman kirjallisuuden tunnetuin mestariteos, jota jatkuvasti luetaan, tutkitaan ja käännetään muille kielille.

Lönnrotilla oli muutakin kirjallista ja

sanallista työtä. Otetaanpa esimerkiksi vaikka hänen mahtava kaksiosainen Suomalais-ruotsalainen sanakirjansa. Hänen sepittämäänsä hengellisiä lauluja vielä nykyäänkin lauletaan.

Olen käynyt kaksi kertaa Elias Lönnrotin kotimailla Sammatissa. Ihastuin aivan kalevalaiseen luontoon. Suuren miehen pieni kotimökki oli elämys minulle. Kirjoitin silloin:

*Paikkarin torppa.
Tupanen pieni aurinkoa täynnä.
Seitsemän polven kehto
ikkunan vieressä.
Sakset seinällä.
Aika pysähtynyt.
Pian avautuu ovi*

*ja Elias
juoksee sisään
kirja kädessään.*

Luulin että tämä kaikki on ikuista Suomelle. Mutta se, mitä sain kuulla ja tietää viime syksynä Paikkarin torpan mahdollisesta tulevasta kohtalosta (viimeisimmät tiedot Aila-Liisa Laurilan artikkelista Karjalan Heimossa), tyrmistyttää. Siis eikö enää toimi Suomen senaatin päätös vuodelta 1889 ottaa Paikkarin torppa haltuunsa?

Uskoisin kuitenkin, että Suomen kansa säilyttää oman pyhäkkönsä.

ARMAS MIŠIN
Turku

Paikkarin torpassa ovat sakset seinällä ikkunan vieressä, Elias Lönnrotin kuvan lähellä. Aika pysähtynyt.

Paikkarin torpan tukitoiminta lähti hyvin liikkeelle

Sammattissa sijaitseva Paikkarin torppa on Elias Lönnrotin syntymäkoti. Se on ollut yksi keskeisimmistä Suomen historian muistomerkeistä. Museovirasto kuitenkin lopetti torpan museotoiminnan vuonna 2012.

Viime lokakuussa perustetun Paikkarin torpan tuki ry:n tavoitteena on säilyttää Elias Lönnrotin muisto sekä hänen mittaamattoman arvokas kansainvälinen ja kansallinen työnsä Suomen itsenäistymiskehityksen säilyttämiseksi.

Tukiyhdistys on päättänyt avustaa Lohjan kaupunkia keskeisen suomalaisen vaikuttajan elämäntyön säilyttämiseksi. Asiaa pidetään tärkeänä, kun Suomi muutaman vuoden kuluttua juhlii

100-vuotisjuhliiaan.

Paikkarin torpan tuki ry rekisteröitiin 15. marraskuuta viime vuonna. Hallituksen puheenjohtajaksi valittu Sammattiseururan puheenjohtaja ja Suomen Kotiseutuliiton valtuuston jäsen Risto Piekka tapasi joulukuussa urheilu- ja kulttuuriministeri Paavo Arhinmäen. Yhdistys sai valtiolta myös 5 000 euron avustuksen toimintansa käynnistämiseen.

Ministeri Arhinmäelle luovutettiin eduskunnassa muistio, jonka mukaan tukiyhdistys valmistautuu siihen, että se kerää varoja mm. Paikkarin torpan ympäristön ja infran parantamiseen ja rakennusten kunnostamiseen. Lisäksi yhdistys ilmoitti valmistautuvansa vapaaehtoisten oppaiden organisoimiseen.

Tukiyhdistys kerää parhaillaan myös uusia ideoita. Toimenpiteistä se neuvotelee luonnollisesti Lohjan kaupungin ja Museoviraston kanssa, koska kaikkiin toimenpiteisiin Paikkarin torpan alueella tarvitaan Museoviraston lupa.

Tukiyhdistyksen hallituksen varapuheenjohtajat ovat Pekka Laaksonen Kalevalaseurasta ja Eeva-Kaisa Linna Karjalan Sivistysseurasta. Yhdistyksen toimintaan voi tutustua osoitteessa www.paikkarintorpantuki.fi

Elias Lönnrotilla on peräti kaksi liputuspäivää, joista Kalevalan päivä 28. helmikuuta on virallinen. Suomen kielen päivä 9. huhtikuuta on Eliaksen nimi- ja syntymäpäivä ja on myös vakiintunut liputuspäiväksi.

Elias Lönnrotin kiitokset onnittelusta

Historiallisesta Lehtiarkistosta löytyy tieto, jonka mukaan sammattilainen Elias Lönnrot kiitteli edellisvuonna saamastaan syntymäpäivälahjasta. Hän täytti 60 vuotta 9.4.1862. Suomalaisuuden ystävätkeräsiivät Turussa hänelle lahjaksi yhteensä 580 markan rahasumman.

Se lahjoitettiin Lönnrotin kautta käytettäväksi suomen kielen edistämiseen.

Elias Lönnrot sai aiheen julkaista sanomalehdissä kiitoskirjeen, joka kuului seuraavasti:

Sen rabasumman, 580 markkaa, jonka suomalaisuuden ystävätkeräsiivät Turussa 9 päivä huhtikuuta 1862 kokosivat ja lahjottivat minun kauttani Suomen kielen edistyttämiseen käytettäväksi, sain viime postissa ja vaikka en vielä tiedäkkään, kuinka mainittu lahja parhain tulisi tarkoituksensa täyttämään, niin kuitenkin kiitän Teitä lahjan antajia bartaimmasti siitä warsin odottamattomasta kunniasta ja mielisuosioista, jonka sen kautta minulle syntymäpäivänäni osotitte, ja toivotan samassa, että niinkuin Turku on Suomen emäkaupunki, se myös aina pysyisi suomalaisuuden armaana emänä.

Kaikella kunnioittamisella
Karjalohjalta
17. helmikuuta 1863

Teidän nöyrin palvelianne
Elias Lönnrot

Tukiyhdistyksen ensimmäisiä varsinaisia jäseniä ovat: Karjalan Sivistysseura, Elias Lönnrot-seura, Suomen Kirjailijanimikkoseurat, Lohjan Kotiseutututkimuksen ystävätkeräsiivät, Lojosamfundet, Sampoyyhdistys, Sattamin nuorisoseura, Sattamin kokoomus, Sattamisseura, Työtehoseura, Mauri Sariola-seura ja Kalevalaisten Naisten Liitto sekä Valkjärven suojeluyhdistys ja Lohjan Karjala seura.

Uhtualaisia vuonna 1912, joukossa Afanasjev-sukuun kuuluvia.

Afanasjev-suku
kokoontuu ensi
heinäkuussa
Rovaniemellä

Afanasjevit päättivät perustaa oman

••• Afanasjevit ovat Vienan Karjalan vanhimpia sukuja. Monet Vienasta lähtöisin olevat suvut ovat kokoontuneet ja perustaneet sukuseuroja. Afanasjevit ovat hajaantuneet eri puolille Suomea, ja nyt toteutuva yhteinen kokoontuminen on tässä laajuudessa ensimmäinen.

Ajatus kokoontumisesta syntyi, kun kesällä 2012 Unarin Akatemian järjestämässä laukkukauppaa käsitelleessä seminaarissa Afanasjev-sukuun kuuluvia henkilöitä tapasi toisiaan. Päätettiin, että nyt on korkea aika ryhtyä kokoamaan sukua yhteen.

Nyt on vielä elossa henkilöitä, jotka

muistavat vanhojen kertomia asioita. Monet ovat käyneet Uhtualla ja tuntevat alueen nykytilaa. Eläkkeellä olevat ovat alkaneet koota sukunsa tietoja ja tarinoita. Tietojen kokoamista on suuresti helpottanut helsinkiläisen maisterin Irja Rämän ja petroskoilaisen tutkijan Rudolf Toivosen kokoamat ja Karjalan

Kuvassa Rinteen talo Uhtualla.

Heimossa vuosina 1999–2001 julkaistut sukuluettelot.

Afanasin ja Aksinjan jälkeläisten joukko on kasvanut suureksi 1700-luvun alusta. Suvun nykyiset edustajat ovat nimeltään mm. Ahava, Anttila, Ahma, Louhikoski, Ranne, Alava, Aho, Rinne, Alanne, Haapala ja Penttinen.

n sukuseuran

Nimet ovat isien peruja, äitien kautta sukuun yhtyy vielä laajempi nimien kirjo. Nyt haluamme herätellä kaikkia Afanasjev-sukuun kuuluvia tulla yhteiseen sukukokoukseen 6.-7.7.2013 Rovaniemelle Arktikumiiin.

Lauantaina 6.7.2013 aloitamme kokoontumalla yhteen ja esittäytymällä sukukunnittain. Paavo Ahava III on lupautunut avaamaan Afanasjev-sukukokouksen ja samalla kertomaan mitä mielenkiintoista hän on kaivellut esiin isoisänsä Paavo Ahava I:n toistasataa vuotta vanhasta Uhtuan arkusta. Kootaan kuvia ja tarinoita, kuullaan esityksiä, sovitaan miten toimitaan jatkossa. Ilta ja sunnuntai on varattu sukuhaarojen omalle ohjelmalle.

Lisätietoja tapaamisesta löytyy osoitteesta www.afanasjev2013.wordpress.com tai seuraavilta henkilöiltä: Paavo Ahava, Reino Rinne ja Terttu Louhikoski-Alasuutari.

Kosygin ja Kekkonen saavat patsaan Kostamukseen

Aleksei Kosyginin ja Urho Kekkonen yhteinen muistomerkki pystytetään Kostamukseen. Patsas paljastetaan kaupungin perustamisen 30-vuospäivänä. Juhlaa vietetään toukokuussa tänä vuonna.

Neuvostoliiton ministerineuvoston puheenjohtaja eli pääministeri Aleksei Kosygin ja Suomen tasavallan presidentti Urho Kekkonen vaikuttivat ratkaisevasti siihen, että aluetasavaltaan perustettiin vielä yksi kaupunki - Kostamus. Aleksei Kosygin ja Urho Kekkonen muurasivat ensimmäisen kiven Kostamuksen rikastamon perustuksiin vuonna 1978.

Kekkonen johti Suomea vuodesta 1956 vuoteen 1982. Aleksei Kosygin oli Neuvostoliiton pääministerinä vuosina 1964-1980. Suomes- ta patsashankkeessa on mukana UKK-seura.

Muistomerkki on näköispatsas, jossa kummankin valtiomiehen hahmot istuvat kannon päällä. Hanketta on ollut toteuttamassa työryhmä, joka arvioi parhaaksi ehdotukseksi Venäjän kansantaiteilijan, moskovalaisen kuvanveistäjä Aleksandr Kovalčukin johtaman tekijäryhmän työn.

Kostamuksen kylä kuului ennen vuotta 1920 Kontokin kunnan alueeseen ja sittemmin Uhtuan piiriin. Kaupungissa on nykyään runsaat 30 000 asukasta.

Kalevalaisuutta viedään kylille Kainuussa

Juminkeko-säätiö on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä 25 000 euron suuruisen erityisapurahan Kulttuuria perukkaan -hankkeen toteuttamiseksi. Hankkeessa viedään oman maakunnan kulttuuriperinteeseen pohjautuvaa kuva- ja säveltaidetta Kainuun syrjäkyliin.

Hanke sisältää kaksi osiota. Toisessa viedään kansanmusiikkikonsertteja eri puolille Kainuuta ja toisessa kuvataiteilijoilta tilataan taideteoksia Kuhmon perukan kouluihin.

Kainuulaiset luonnehtivat maakuntaansa Suomen kalevalaisimmaksi alueeksi. Kalevalan esipuheessaan Elias Lönnrot toteaa runolaulun olleen Suomen puolella parhaiten elossa Kuhmossa ja Suomussalmella. Myös karelianismi sai alkunsa Kainuussa, kun Akseli Gallen-Kallela ja Louis Sparre tekivät Kuhmosta käsin kareliaanien ensimmäiset toiviomatkat Vienan Karjalaan.

Tämän vuoden projektiin valitut kuvataiteilijat ovat Klaus von Matt, Pia Virranniemi ja Mari Heikkinen. Varttuneempaa sukupolvea edustava von Matt tekee teoksen Lentuan kouluun. Pia Virranniemi on saanut nimikkokoulukseen Hietaperän. Nuorin taiteilija Mari Heikkinen saa kohteekseen Timoniemen koulun. Taiteilijoista Heikkinen tekee teoksensa kevätlukukauden aikana ja toiset syyslukukauden aikana.

Karjalaiset saamelaisten naapureina

Vuokkiniemi-seuran puasniekkaan saapuneet kuuntelivat hiirenhiljaa, kun tutkija Denis Kuzmin kertoi saamelaisten ja karjalaisten naapuruudesta.

••• Saamelaiset ja karjalaiset elivät menneinä vuosisatoina rinnakkain Vienan Karjalassa. Tämä selvisi tutkija Denis Kuzminin esitelmästä Helsingissä.

Karjalan Sivistysseuran toimisto täyttyi taas ihmisistä ja iloisesta puheensorinasta 19. tammikuuta, kun Vuokkiniemi-seura piti perinteisen Heimotapaamisensa. Hiirenhiljaa sen sijaan istuttiin, kun Denis Kuzmin alusti saamelaisten ja karjalaisten rinnakkainelosta Vienan Karjalassa.

Saamelaisten hän kertoi tulleen Vienan Äänisen, Laatokan ja vepsäläisalueella sijaitsevan Valkeajärven alueilta. Myöhemmin perässä tulivat karjalaiset.

Karjalaisten saapuminen saamelaisten maille ei ole ihan tuoretta historiaa. Kuzminin mukaan karjalaista asutusta alkoi syntyä Vienaan jo 1200-luvulla. Kuzmin on tutkinut asutushistoriaa sekä perimätiedoista että käytettävissä olevista asiakirjoista.

- Perimätiedolla on suuri merkitys, mutta perimätiedot ovat epävarmoja lähteitä. Niitä pitää käyttää vain toisen aineiston rinnalla, hän kertoi.

Karjalan Heimo julkaisee myöhemmin

tänä vuonna Kuzminin esityksen tai ainakin pääosan siitä. Heimotapaamisessa kuullun perusteella karjalaisten ja saamelaisten kanssakäyminen oli vilkasta läpi vuosisatojen. Enimmäkseen elettiin sovussa, mutta myös riitoja ja sotia on vuosisatojen varrella käyty.

Kuzmin on löytänyt Vienan Karjalaan liittyviä merkintöjä esimerkiksi Iivana III:n aikaisista asiakirjoista 1300-luvulta. Niissä mainitaan esimerkiksi sellaisia paikkakuntia kuin Paatene, Rukajärvi ja Paanajärvi. Esimerkiksi Paatenen pogostan pohjoisosissa kerrotaan asuneen saamelaisia.

- Valvontakirjassa mainitaan Paatenen kylä ja sen asukkaita, joista toinen oli lappalainen ja toinen karjalainen, alustaja kertoi.

Paanajärvi lienee saanut nimensä ensimmäisen Paana-nimisen asukkaansa mukaan. Paaneista on tietoja myös Aunuksen kuvernementista, ja jopa Volgan alueelta on löytynyt mainintoja paaneis-

ta.

Kuzmin on päätellyt aineistosta, että lappalaisasutus kattoi suuren osan Vienaa. Sitä löytyy niin Vienan Kemin alueelta kuin Tuoppajärven ja Kuittijärven rantamilta sekä Repolasta ja Tunkualle asti.

Vienanmeren länsirantaa sanottiin 1600-luvulla lappalaisrannaksi. Vuonnisen tienoillakin on ollut lappalaisasutusta, samoin Uhtualla. Jopa Vuonnisen kylän nimi on lappalaisperua.

Myös Elias Lönnrotin teksteissä on mainintoja lappalaisista. Pääjärven toisessa päässä asuneita on hänen mukaansa sanottu lappalaisiksi. Myös Matias Aleksanteri Castrénilla on mainintoja lappalaisista. Castrén teki syystalvella 1841 yhteisen matkan Elias Lönnrotin kanssa Lappiin, Vienan Karjalaan ja Arkangeliin. Todisteita lappalaisten läsnäolosta löytyy vielä Ilmari Kiannonkin teksteistä.

Kuzmin esitti myös oletuksen, jonka mukaan tumma pigmentaatio on tullut vaaleille karjalaisille juuri saamelaisilta. Kuzminin mukaan esimerkiksi Suvannon Rohkimaiset ovat itsekin näin keroneet.

Lappalaisista näkyy merkkejä Vienan Karjalan maastossa. Alueella on lapinhautoja, lapinraunioita, lapinpatsaita ja seitakiviä.

AILA-LIISA LAURILA

Omal mual -teos on viime vuoden karjalainen kirja

Rajakarjalaisen Suojärven pitäjän historiaa esittelevä Omal mual - vierahan mual III-IV -teos valittiin Karjalan Liiton viime vuoden pitäjäkirjaksi. Kirjat on toimittanut filosofian tohtori Tapio Hämynen ja julkaisija on Suojärven Pitäjäseura ry.

Valinnan teki Karjalan Liiton puheenjohtaja Marjo Matikainen-Kallström. Valitsija perusteli voittajan nimeämistä sillä, että molemmat teokset ovat asiantuntevia ja yksityiskohtaista tietoa antavia, mutta myös helposti luettavia.

Kirjat kertovat suojärveläisen ja rajakarjalaisten elämäntavan ja erityispiirteet ja Laatokan Karjalan historiaa laajemmastikin. Teos on tietokirja, jonka eri kappaleet sopivat myös erikseen luettavaksi.

Pitäjäkirjakisaan osallistui yhteensä kahdeksan Karjalan pitäjiin liittyvää teosta.

Kirjan toimituskuntaan kuuluivat Hämysen lisäksi Reino Kononen, Sulo Naakka, Kirsti Kuutti, Heikki Makkonen ja Senni Timonen.

Itä-Karjalan ikonit esillä Lappeenrannassa

Jos kesäkauden aikana matka suuntautuu Lappeenrantaan, kannattaa poiketa katsomassa itäkarjalaisia ikoneita näyttelyssä Viimeinen tuomio. Ikoninäyttely avautuu 19. maaliskuuta Etelä-Karjalan museossa ja on avoinna 22. syyskuuta asti.

Näyttelyssä on esillä ikoneita, joita kerättiin jatkosodan aikana sotatoimialueelta Aunuksesta ja Vepsästä nykyisen Karjalan tasavallan alueelta. Suomalaiset keräsivät myös muuta kirkollista esineistöä.

Myöhemmin ikonit päätyivät Turun linnaan ja monien vaiheiden jälkeen Museoviraston kokoelmiin. Turun maakuntamuseon ja Suomen kansallismuseon tuottama näyttely esittelee ikoneiden mielenkiintoisen tarinan.

Suomen tulli on myös takavarikoinut itärajalla maahantuoja ikoneita ja osa niistä on lahjoitettu Lappeenrannan ortodoksiselle seurakunnalle. Takavarikoidut ikonit on konservoitu ja otettu käyttöön ortodoksisen seurakunnan tiloissa.

Kesäkauden aikana osa seurakunnan tulli-kokoelmasta esitellään Etelä-Karjalan museossa Viimeinen tuomio -näyttelyn rinnalla.

Lappeenrannan kaupungin museot toimivat historiallisessa Lappeenrannan Linnoituksessa ja sen läheisyydessä. Linnoituksen vanhat venäläiskauden sotilasrakennukset on muutettu museoiden käyttöön vuosikymmenien kuluessa.

Museo on avoinna normaaliaikoina tiistaista sunnuntaihin kello 11-17. Sen osoite on Kristiinankatu 15.

Ikoneita on tänä keväänä esillä myös Keski-Suomen museossa Jyväskylässä, missä Valamon ikoneita on nähtävillä 16.3.-14.4.2013. Keski-Suomen museon osoite on Alvar Aallon katu 7 ja se on avoinna tiistaista sunnuntaihin kello 11-18.

Pohjois-Karjala kehittää karjalaisten kotiseutualuetta

Kuten Karjalan Heimo on jo aiemmin kertonut, on Pohjois-Karjalasta kehitetty viime kesästä lähtien karjalaisten kotiseutualuetta Suomen. Siihen on tarkoitus verkostoida karjalaiskeskuksia muualta maasta. Toimintaverkoston on tarkoitus olla nykyistä tiiviimmässä yhteistyössä myös venäjänkarjalaisten kanssa.

Käytännön työ tehdään monien uudentyyppisten hankkeiden avulla. Niitä käynnistetään kotiseutualueella, mutta myös muissa karjalaiskeskuksissa.

Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton ja Karjalan kielen seuran muodostama yhteinen työryhmä toteuttaa hanketta. Työryhmän puheenjohtajana on ilomantsilainen Hannu Hoskonen. Hän on aiemmin toiminut keskustapuolueen kansanedustajana.

Useiden erityishankkeiden suunnittelu on meneillään ja joitakin projekteja on jo käynnissä. Toimintaan on pyritty saamaan EU-tukea.

Työn alla on esimerkiksi Karjalan kielen ja kulttuurin elvytysohjelma, joka on tarkoitus aloittaa kotiseutualueella yhteistyössä valtiovallan kanssa vuonna 2016. Lisäksi suunnitteilla ovat mm. karjalankieliset tienvarsi- ja infokyltit ja hankkeen verkkosivut.

Karjalan kurssi heinäkuun alussa Vuokkiniemessä

Perinteinen karjalan kielen ja kulttuurin kurssi järjestetään tänä vuonna 1.-5. heinäkuuta Vuokkiniemessä. Saapuminen on 30.6. ja lähtöpäivä 6.7.

Kursseja on järjestetty jo yli 20 vuotta ja niille osallistuu säännöllisesti karjalan kielen opettajia ja lastentarhanopettajia Karjalasta sekä kielen opiskelijoita ja harrastajia Suomesta.

Opettajina toimivat kokeneet kouluttajat Olga Karlova ja Valentina Karakina, jotka ovat molemmat alun perin vuokkiniemeläisiä. Opiskelijat sijoitetaan tasonsa mukaan ryhmiin.

Suomalaiset osallistujat majoittuvat perheisiin, joiden löytämisessä kurssin järjestäjät avustavat. Matkansa osallistujat järjestävät itse.

Suomalaisilta osallistujilta peritään 100 euron ilmoittautumismaksu, joka kattaa kurssimateriaalit. Matkat ja majoittumisen sekä ruokailun, joka järjestetään kaikille yhteisesti, suomalaiset maksavat itse.

Kesän kielikurssin ohjelmaan on suunnitteilla käynti Arhippa Perttusen haudalla Latvajärvellä, joka sijaitsee aivan rajan tuntumassa. Alueelle tarvitaan erikoislupa ja tästä syystä ilmoittautumiset on tehtävä viimeistään 23.5. Karjalan Sivistysseuran toimistoon puh. (09) 171 414 tai toimisto@karjalansivistysseura.fi

Karjalan Sanomat

VENÄJÄN KARJALA: VIISI HELMEÄ

14.03

- ⇒ Kello 12 lähtö Joensuusta Karjalan tasavaltaan Värttilän kautta
- ⇒ Lounas Prääsän kahvilassa. Prääsän opintokerhot ja Meijän pajo -yhtyeen esitys karjalan kielellä
- ⇒ Saapuminen Petroskoihin, majoittuminen neljän tähden Onego Palace -hotellin kahden hengen huoneisiin

15.03

- ⇒ Aamupala hotellissa
- ⇒ Suomalainen Petroskoi -kiertoajelu
- ⇒ Matka Kontupohjaan
- ⇒ Vierailu koulussa, jossa opetetaan suomen kieltä
- ⇒ Käynti Kontupohjan luterilaisessa kirkossa, teetä ja karjalanpiirakoita
- ⇒ Tutustuminen Kontupohjan vesivoimalaan, joka on Venäjän vanhimpia vesivoimaloita
- ⇒ Käynti 200 vuoden vanhassa Ylösnousemuksen puukirkossa
- ⇒ Vierailu Karjalan Sanomien toimituksessa
- ⇒ Illallinen hotellin ravintolassa

16.03

- ⇒ Aamupala hotellissa
- ⇒ Matka inkerinsuomalaisten Tšalnan kylään
- ⇒ Tutustuminen kylään, käynti kylän koulussa suomen kielen oppitunnilla, Tšalnan luterilaisessa kirkossa, Tuomi-kulttuurikeskuksessa, karjalaisen nukan tekeminen, Tuomi-kuoron esitys, teetä ja piirakoita
- ⇒ Paluu Petroskoihin
- ⇒ Illallinen karjalaisessa ravintolassa Karelskaja Gornitsassa

17.03

- ⇒ Aamupala hotellissa
- ⇒ Lähtö Sortavalaan. Kaupunkikierto Sortavalassa, käynti Kronid Gogolevin taidegalleriassa
- ⇒ Lounas Sortavalan Bulvar -ravintolassa
- ⇒ Paluu Joensuuhun

Matkan hinta puolihoitona lehden tilaajille ja Karjalan Sivistysseuran jäsenille 423 euroa, muille 469 euroa.

Intourist-Petroskoi

☎ +7 8142 59 29 07
sales@intourist.onego.ru
Ilomantsin Auto Oy
 ☎ 0400 176 969
matkapalvelut@ilomantsinauto.fi

Karjalan Sanomat

☎ +7 8142 78 05 40
karjalansanomat@sampo.ru

Karjalan Sivistysseura ry

Luotsikatu 9, 00160 HELSINKI
 ☎ 09 171 414
toimisto@karjalansivistysseura.fi

Tule tutustumaan vanhaan ja uuteen Venäjän Karjalaan!

Salme Syrin kirja:

Missä koti, muamoseni?

Hartikan perhe asui Vuokkiniemen pitäjässä, Tollonjoen kylässä. Perheen isä Henrik oli päättänyt päivänsä oman käden kautta muutama vuosi taaksepäin. Elettiin aikaa, jolloin Stalin kätyreidensä kautta vangitsi ja surmasi suuren joukon ihmisiä. Henrik oli jo käytännössä seuraava uhri silloin, kun hän sai tiedon kylälle tulleista vangitsijoistaan. Hän ei jäänyt odottelemaan, vaan teki oman ratkaisunsa. Perheeseen kuului 59-vuotias äiti Maria, poika Ilari 23, tyttäret: Aili 19, Elsa 13, ja Laila 11 vuotta. Aili lähti syksyllä Vienan Kemiin opiskelemaan. Siellä hän löysi ensirakkautensa Aleksanderin, jolle hän jäi odottamaan lasta. Aleksander joutui yllättäen rintamalle, Neuvostoliiton puolelle. Kirja kertoo pääasiassa Ailin ja hänen kotiväkinsä sekä myös Tollonjoen kyläläisten vaiheista Vienan Karjalassa jatkosodan aikana, kun suomalaiset olivat vallanneet Vuokkiniemen. Perhe joutui pakenemaan Suomeen jatkosodan päätyttyä venäläisten tulitettua jäljelle jääneiden koteja Tollonjoella. Pako Suomeen tapahtui jalkaisin, kahta lehmää kuljettaen, mukana oli vajaa kolmevuotias pikku Sanna.

Kirjatilaukset:

Salme Syri, puh. 040-558 3606

tai

Karjalan sivistysseura: puh. 09-171 414, toimisto@karjalansivistysseura.fi

24 € + postimaksu

Heimoviikonlopun tilaisuudet pidetään lauantaina Helsingin ortodoksisen seurakunnan tiloissa, Unioninkatu 39 ja sunnuntaina Hotelli Arthurissa, Vuorikatu 19.

Lauantai 13.4.2013

- 12.00 Kyykän näytösottelu, kelivaraus
 12.00 ja 14.00 Alaosastojen, yhteistoimintayhdistysten ja sukuseurojen tapaamiset
 16.00 Karjalan Sivistysseura ry:n 107. vuosikokous
 18.00 Vigilia (Uspenskin katedraali)
 19.00 Karjalainen tee- ja tarinailta
 - karjalaista musiikkia
 - terveisiä Karjalasta
 - yhteislaulua
 - tee-/kahvitarjoilu, karjalanpiirakka + munavoi, voisilmäpulla (10 €/henkilö)
 - arpajaiset, kirjamyynä
 - suomalais-ugrialaisten yhteistyöseurojen esittely- ja myyntipöydät

Sunnuntai 14.4.2013

- 10.00 Messu, Helsingin tuomiokirkko
 10.00 Liturgia, Uspenskin katedraali
 11.30–13.00 Heimomurkina (12 €/henkilö), Hotel Arthurin ravintola
 13.00 Karjalainen heimojuhla, hotelli Arthurin juhlasali
 - karjalaista musiikkia
 - tervehdyksiä
 - Karjalan Sivistysseuran 100-vuotishistoriikki livviksi, Jukka Akimovin kirjan julkistaminen
 - nukketatteri Čičiliušku Petroskoista esittää Koirien Kalevala -näytelmän
 - kahvihetki (8 €/henkilö)
 - juhlaesitelmä ”Karjalan monet kasvot”, dosentti Ilya Solomeshch, Petroskoin valtion yliopisto
 - yhteislaulua
 - Salme Syri kertoo kirjastaan ”Missä koti, muamoseni?”. Ostajille signeeraus.
 - kirjamyynä
 - suomalais-ugrialaisten yhteistyöseurojen esittely- ja myyntipöydät
 16.00 Päätössanat

Ruokailua ja kahvi-/teetarjoilua varten tarvitaan sitovat ennakkokoilmoittautumiset. Ilmoitathan samalla erityisruokavaliosi. Ilmoittautumiset 2.4.2013 mennessä Karjalan Sivistysseuran toimistoon puh. (09) 171 414 (ti-to) tai sähköpostitse toimisto@karjalansivistysseura.fi.

VUOSIKOKOUSKUTSU

Karjalan Sivistysseuran ry:n 107. vuosikokous pidetään lauantaina 13.4.2013 klo 16.00 Heimopäivien yhteydessä Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakuntasalissa, Unioninkatu 39, Helsinki. Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa!

KARJALAN SIVISTYSSEURA RY
 Hallitus

Vuosikokouksen materiaaleja voi pyytää maaliskuun lopulta lähtien Karjalan Sivistysseuran toimistosta puh. (09) 171 414 (ti-to) tai sähköpostitse toimisto@karjalansivistysseura.fi.

Kahvitarjoilun vuoksi toivomme ennakkokoilmoittautumista toimistolle.

Majoitus Heimopäivillä

Majoitusvaraukset Heimojuhlaan osallistuville on tehty seuraaviin hotelleihin. Huonevaraukset näistä kiintiöistä suoraan hotelliin puhelimitse tai sähköpostilla.

HOTEL ARTHUR
 Vuorikatu 19
 09 173 441
 reception@hotelarthur.fi
 1hh 85 €/vrk, 2hh 105 €/vrk,
 3hh 135 €/vrk
 Varaukset 14.3.2013 mennessä
 Varaustunnus: KSS heimopäivät

HOTELLI SEURAHUONE
 Kaivokatu 12
 09 69 141
 helsinki.seurahuone@restel.fi
 1hh 92 €/vrk, 2hh 101 €/vrk
 Huoneita on saatavilla
 rajallinen määrä
 Varaustunnus: Heimopäivät

CUMULUS HAKANIEMI
 Siltasaarekatu 14
 09 5466 0100
 hakaniemi.cumulus@restel.fi
 1hh 80 €/vrk, 2hh 89 €/vrk
 Huoneita on saatavilla
 rajallinen määrä
 Varaustunnus: Heimopäivät

SCANDIC GRAND MARINA
 Katajanokanlaituri 7
 09 16 661
 grandmarina@scandichotels.com
 1hh 108 €/vrk, 2hh 118 €/vrk
 Varaukset 30.3.2013 mennessä
 Varaustunnus: KAR130413_001

HOLIDAY INN HELSINKI
 CITY CENTRE
 Elielinaukio 5
 09 5425 5000
 helsinki.hihcc@restel.fi
 1hh 95 €/vrk, 2hh 110 €/vrk
 Varaukset 13.3.2013 mennessä
 Varaustunnus: Heimopäivät

SOKOS HOTEL VAAKUNA
 Asema-aukio 2
 020 1234 600
 sokos.hotels@sok.fi
 1hh 109 €/vrk, 2hh 119 €/vrk
 Varaukset 27.2.2013 mennessä
 Varaustunnus: Heimopäivät

Livviä opiskellaan Kotkatjärvellä

Livvin kielen kesäkurssi järjestetään Karjalan tasavallassa. Karjalan kielen ja kulttuurin kurssi pidetään Kotkatjärvellä 28.6.-5.7. Lähtö on Joensuusta jo perjantaina 28. kesäkuuta, koska matkalla poiketaan Kinnermäen teatterifestivaaleille. Ensimmäinen yö vietetään Kinnermäessä. Opettajina ovat Olga Žarinova ja Nadezda Bukina. Vastuullisena järjestäjänä on Karjalan Liitto. Lisätiedot saa osoitteesta www.karjalanliitto.fi tai Saija Pelvakselta numerosta 09 7288 1715.

VUOKKINIEMI-SEURA RY:N VUOSIKOKOUS 2013

pidetään Karjalan Sivistysseuran Heimopäivillä

Aika: la 13.4.2013 klo 14.00

Paikka: Helsingin ort. seurakunnan srk-sali, Unioninkatu 39, Helsinki

Kokouksessa tarkistetaan vuoden 2012 tulot ja menot, muistellaan menneen vuoden tapahtumat ja tietysti suunnitellaan tulevaa toimintaa sekä valitaan seuran puheenjohtaja ja muut hallituksen jäsenet.

Hallituksen kokoukset ovat viime vuosina painottuneet pääkaupunkiseudulle, mutta tavoitteena on tietenkin toiminta koko maassa.

Tervetuloa tapaamaan tuttuja ja hahmottelemaan uusia tempauksia!

Tarkemmin jäsenkirjeessä ja seuran kotisivuilla!

TULKUA TERVEHENÄ!

Vuokkiniemi- seura ry hallitus

Seuran sivuille löydät täältä:
<http://www.vuokkiniemi.net/>

Vuosikokous

*Uhtua-Seuran vuosikokous pidetään
lauantaina 13.4.2013 klo 14*

Unioninkatu 39, 4. krs, Helsinki (Helsingin ort. srk:n tilat).

*Kokouksessa käsitellään toimintakertomus ja tilit
vuodelta 2012, valitaan johtokunta 2013, päätetään
jäsenmaksut 2013. Asialista jaetaan kokouspaikalla.*

UHTUA SEURA

Johtokunta

www.uhtua.info

Petroskoin **Laulujuhlat**
SUURI KARJALAINEN PRUASNIEKKA
14.-16.6.2013

**Tervetuloa
laulamaan
Karjalan
tasavallan
upeaan,
kesäiseen
pääkaupunkiin**

www.petroskoinlaulujuhlat.net

Kieltä, kulttuurie
ta tulovaisuutta

UHTUA SEURA

www.uhtua.info

Auta lasta oppimaan!

Mauri Kunnaksen Koirien Kalevala on ilmestynyt vienankarjalaksi, kansalliseepoksen alkukielellä. Se on Mauri Kunnaksen kirjojen 30. kieliversio.

- Apua tarvitaan – tee kirjalahjoitus – edistä vienankielen säilymistä.
- Anna lapsille mahdollisuus oppia heidän omaa alkuperäistä, asuinalueensa kieltä, kuuntelemalla ja lukemalla tätä mainiota luku- ja kuvakirjaa – yhdessä opettajien ja vanhempien kanssa.
- Seuramme toimittaa lahjoituskirjat kielipesien pienryhmille, koululuokille, kirjastoille Karjalan tasavaltaan – ja te kerrotte tuttavillenne, että olette tänä vuonna kirjalahjoituksella auttaneet lapsia oppimaan.
- Lahjoituksen arvo 20 €/kirja.
www.karjalansivistysseura.fi > Toiminta > Toiminnan tukeminen

Anna lapselle mahdollisuus – kiitos tuestanne!

- Kieltä ja kulttuuria vuodesta 1906 -

KARJALAN SIVISTYSSEURA ry

Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki
Toimistomme on avoinna tiistaina ja torstaina klo 10-15, puhelin (09) 171 414
toimisto@karjalansivistysseura.fi
www.karjalansivistysseura.fi

Sivistysseuran uutisia

Akimovin kirjoittama KSS:n historiikki livviksi

Jukka Akimov piti Karjalan Sivistysseuran 100-vuotisjuhlassa ikimuistettavan onnitelupuheen, jossa hän kertoi lahjoittavansa seuralle sen karjalankielisen historian: ”Haluan saattaa heimokansalleni todenmukaista tietoa Karjalan Sivistysseuran toiminnasta karjalaiskansan hyväksi.”

Jukka Akimov on paras mahdollinen henkilö tähän tehtävään. Sekä hänen syntyperänsä että hänen toimintansa ovat lujasti kiinni Karjalassa. Karjalaisuuden puolustajana ja syvällisenä ymmärtäjänä Akimov on kirjoittanut Karjalan Sivistysseuran historian nimenomaan karjalankielisille karjalaisille. Hän painottaa seuran roolia karjalaisten itsetunnon vahvistajana ja pohtii yleisemminkin inhimillisesti tärkeää ja aina ajankohtaista kansallisen identiteetin ongelmaa.

Jukka Akimov kirjoitti teoksen käsikirjoituksen kotimurteellaan. Teksti julkaistaan livvin kirjakielellä; käännöksen on tehnyt Olga Žarinova.

Kirjan painaa Periodika-kustantamo. Seuran puheenjohtaja Eeva-Kaisa Linna ja hallituksen jäsen, rahastonhoitaja Markku Puttonen tekivät tammikuussa yhteistyön suunnittelumatkan Petroskoihin. Matkan aikana solmittiin painatussopimus Jukka Akimovin kirjasta.

Johtaja Lidia Rämönen (vas.), Eeva-Kaisa Linna ja Markku Puttonen allekirjoittavat painatussopimuksen. Jukka Akimovin kirja Karjalazien kansallizen omantunnon kaiččii. Karjalan Sivistysseuru 100 vuotta karjalaizen rahvahan puolistajannu julkistetaan seuran Heimopäivilä huhtikuussa.

Laukunkantajat

HELMIKUU 2013

Hytti nro 6 Karjalaan

Pimenevä Pietarin ilta, juna Murmanskiin. Markku Pottonen ja Eeva-Kaisa Linna matkalla Petroskoihin, jonne juna on saapuva yhdeltä yöllä. Yläpetien matkustajat, nuori nainen ja nuorukainen, matkalla radan päätepisteeseen, edessä 27 tuntia.

Tiukasti mankeloidut liinavaatteet saavat jäädä osaltamme suljettuun pussiin. Meillä on vain seitsemän tuntia edessä, mutta hyvin aikaa ihastella venäläisten kokeneisuutta matkustaa pitkiä junamatkoja. Päällä mukavat vaatteet, jalassa tohvelit, eväitä omasta takaa, ravintolasta kannetaan lisää, vaunupalvelijalta pussiteitä aidoissa teelaseissa. Pimeitä taipaleita, pitkiä pysähdyksiä pimeillä asemilla, laiturilla purevassa pakkasessa jalaskelkasta kaupan kuivattua ja savustettua kalaa ja naksuja.

On aikaa puhua Karjalan asioista ja tulevista tapaamisista. Matkamme tavoitteena on keskustella yhteistyön kohteista lukuisien pitkäaikaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Nyt on ohi pelkkien toimintarahojen jakamisen aika, mietinnän alla ovat yhteiset asiat ja niiden toteuttaminen. Lupaavalta vaihtuvan ohjelman on koonnut Nuori Karjala -järjestön Aleksei Tsykarev. Kolme ministeriäkin on halunnut meidän kanssamme keskustella. Nuori Karjala on pitkäaikainen yhteistyökumppanimme, joka haluaa ylläpitää karjalaisuutta ja saada rajantakaiset nuoret siitä kiinnostumaan.

EKL Karjalassa uuden teknologian käyttöönotto on tapahtunut nopeasti, kaukana takana eivät ole ajat, jolloin yhteyttä ylläpidettiin vanhanaikaisesti lankapuheluilla. Nyt keskustelut on käyty facebookissa, sähköpostiyhteyksin ja tekstiviesteillä. Koneita ei enää kärrätä rajan yli, mutta repuissamme on kyllä viemisinä runsaasti kirjoja. Yliopistolta puuttuvat esimerkiksi Karjalan kielen sanakirjasta osat 5 ja 6. Kansanedustaja Andrei Rogalevitšille, parlamentin opetus- ja kulttuurivaliokunnan puheenjohtajalle on varattu Koirien Kalevala. Yhteistyökumppaneillemme haluamme viedä seuran upouuden julkaisusarjan esiköisen, Salme Syrin romaanin Missä koti, muamoseni?.

MP Salmen kirja kiinnostanee varsinkin vuokkiniemeläisiä, kertoohan kirja pitäjään kuuluvan Tollonjoen kylän asukkaiden vaiheista. Perinteinen kielikurssi järjestetään tänä vuonna heinäkuun alussa juuri Vuokkiniemessä. Kurssien historia on kunnioitettava, pitkästi yli 20 vuotta on karjalan kielen ja kulttuurin oppeja siirretty näillä

avuun, siitä kunnia sinnikkäille karjalaisille ja Karjalan Rahvahan Liitolle.

EKL Nyt on ollut puhetta siitä, että voisiko kielikurssille osallistua myös kielipesien opettajia. Mielestäni tämä on erinomainen ajatus. On tervetullutta, että heidänkin mahdollisuutensa karjalan kielen opiskeluun lisääntyvät. Kielipesät ovat mainio tapa opettaa kieltä ja auttaa lapsia kasvamaan monikielisiksi. Mikä rikkaus onkaan osata kieltä! Pienenä lapsi tutkitusti oppii niin helposti. Meillä lähän teini-ikäiset karjalaiset jo moittivat vanhempiaan ja isovanhempiaan siitä, ettei karjalan kieltä ole siirretty nuoremmille sukupolville.

MP Tämä on muuten tajuttu Virossa Vörossa, jossa puhutaan aivan omaa murrettaan. Siellä kaikkien vastasyntyneiden vanhemmille annetaan lahjaksi CD:llä lasten lauluja omalla kielellä. Tässä voisi olla yksi ajatus karjalan kielen siirtämiseen lapsille. Kiinnostuisikohan Kieli-instituutti tästä ajatuksesta? He ovat juuri julkaisseet CD:n karjalaisia joikuja. Muitakin toimijoita varmasti löytyy, jotka voivat näitä ajatuksia viedä eteenpäin. Sivistysseura voisi Suomen puolella jakaa näitä CD:itä halukkaille.

EKL Todellinen kulttuuriteko tuo joikujen tallennus. Karjalassa näitä kielen ja kulttuurin säilyttäjiä on todella paljon. On tutkijoita, perinteiden kerääjiä ja tallentajia, innokkaita opettajia sekä sukukansatoiminnan ja suomalais-ugrilaisuuden parissa myös paljon aktiivisia nuoria. Tukea kylä tarvitaan.

MP Tietysti huolestuttavaa on, että karjalan, suomen ja vepsän kieltä opiskelemaan hakeutuvien määrä on laskussa. Petroskoin yliopiston itämerensuomalaisten kielten ja kulttuurin tiedekunta on liitetty osaksi filologista tiedekuntaa. Päätöksen taustoista keskusteleminen ei ole meidän asiamme.

EKL Tulee mieleen, että nyt kun Pedagogista akatemiaa ollaan siirtämässä yliopiston hallinnon alaisuuteen, olisiko resurssien ja opetuksen järjestämisen kannalta hyvä pohtia, miten itämerensuomalaisten kielten opetusta voitaisiin koordinoita tai jopa yhdistää sekä arvioida pedagogiikan ja kielten opetuksen keskinäistä suhdetta. Tämä on tietysti karjalaisten oma ja koulutusjärjestelmän kehittämiseen liittyvä asia.

Markku Pottonen, Eeva-Kaisa Linna ja Andrei Rogalevitš.

Tällä palstalla keskustellaan Sivistysseuraa lähellä olevista aiheista.

SÄÄTIÖ VÄINÖLÄ

Säätiö Väinölä on perustettu 1945. Sen tarkoituksena on erityisesti tukea karjalaista syntyperää olevia lahjakkaita opiskelijoita heidän opinnoissaan antamalla apurahoja ja edistämällä myös karjalaisen kulttuurin henkisiä ja taloudellisia tavoitteita.

- Säätiön toiminnan painopistealueena on Vienan Karjala.
- Säätiö Väinölä on viime aikoina jakanut varojensa tuotosta vuosittain apurahoja 20.000 – 40.000 euroa.
- Säätiön hallituksen jäsenille ei makseta tehtävästä palkkaa tai palkkiota.

Karjalainen kulttuuri ja opiskelijat

Tiesitkö, että Säätiö Väinölä on kymmenen viimeisen vuoden aikana tukenut opiskelijoita ja karjalaista kulttuuria yli 200.000 eurolla! Säätiön lähihistorian aikana opiskelija-apurahoja on myönnetty useille sadoille opiskelijoille, mikä on auttanut heitä suorittamaan perus- ja jatkotutkintoja Suomessa ja ulkomailla.

Lisätietoa toiminnastamme osoitteessa www.saatiovainola.fi.

 SÄÄTIÖ VÄINÖLÄ

